Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet

FALU- ÉS TANYAGONDNOKI KÉPZÉS

EFOP-3.8.2-16-2016-00001 ÉS A VEKOP-7.5.1-16-2016-00001 AZONOSÍTÓSZÁMÚ, SZOCIÁLIS HUMÁN ERŐFORRÁS FEJLESZTÉSE CÍMŰ KIEMELT PROJEKT

SZÉCHENYI 2020
MAGYARORSZÁG KORMÁNYA
Európai Unió
Európai Szociális Alap
BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

KÉPZÉSSEL KAPCSOLATOS BEVEZETŐ ISMERETEK

- **Képzés indokoltsága:**
  - Falu-, illetve tanyagondnoki munkakörben csak olyan személy foglalkoztatható, akit a foglalkoztatás kezdő időpontjában a munkáltató bejelentett a munkakör betöltéséhez szükséges falu- és tanyagondnoki alapképzésre, és azt a munkakör betöltője a foglalkoztatás kezdő időpontjától számított egy éven belül elvégzi.

- **A képzés felépítése:**
  - Szakmai felkészítő tantárgyblokk (30 óra elmélet, 30 óra gyakorlat
  - Szakmai specializáció: 40 óra (20 óra elmélet, 20 óra gyakorlat)
  - Képességfejlesztési tantárgyblokk (0 óra elmélet, 68 óra gyakorlat)
- Az oktatási módszerek: elméleti anyagok ismertetése, tréning módszerek, terepgyakorlat

KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI TANTÁRGYBLOKK

- Gyakorlatra felkészítés (2 óra)
- Helyi terepgyakorlat (20 óra) Megvalósítása a résztvevő saját településén,valamint a szeniori gyakorlat lehetőség szerint abban a megyében dolgozó szenior falugondnok bevonásával, ahol a képzésben résztvevő dolgozik
- Megyei/térségi kapcsolati háló (12 óra)
- A résztvevő gyakorlati dokumentációt készít, az oktatás során megkapott tájékoztatás szerint
- Felkészülés a záró dolgozatra (8 óra)
- Értékelés (2 óra)

VIZSGA

A záróvizsgán nem vehet részt az a személy, aki a tanfolyam során a megállapított tantárgyi elméleti óraszám 20%-ánál többet hiányzott és aki nem nyújtotta be határidőben írásbeli dolgozatát.

A vizsgán:

A résztvevő képzés végén benyújtott záró dolgozatához kapcsolódóan, a vizsgabizottság megfogalmaz két kérdést.

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI

A tantárgy célja, hogy a falu- vagy tanyagondnokok olyan szakmai ismeretekhez jussanak, amelyek képessé teszik a végzendő szolgáltatás ellátására.
A falu- és tanyagondnokok legyenek tisztában nemcsak a rájuk, de a település lakosaira vonatkozó, illetőleg munkájukhoz egyébként szükséges jogszabályi lehetőségekkel és korlátokkal. Megismerteti a falugondnokkal a köznevelési, oktatási, kulturális, szociális és az egészségügyi intézmény- és ellátói rendszert, felkészíti az önkormányzati, közigazgatási, egészségügyi, környezetvédelmi és elsősorban szociális területen dolgozókkal való együttműködésre.

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – A FALU- ÉS TANYAGONDNOKSÁG A KEZDETEKTŐL NAPJAINKIG

„Nem a vidék népességmegtartó képességére van szükség, hanem a képességmegtartó népességre”.

- Magyar Örökség díj (2009.): Falugondnoki hálózat és szellemi atyja, Kemény Bertalan.
- Civil és állami összefogással valósult meg.
- A rendszerváltás egyik legsikeresebb intézménye.
- Az Európai Unió jó gyakorlata

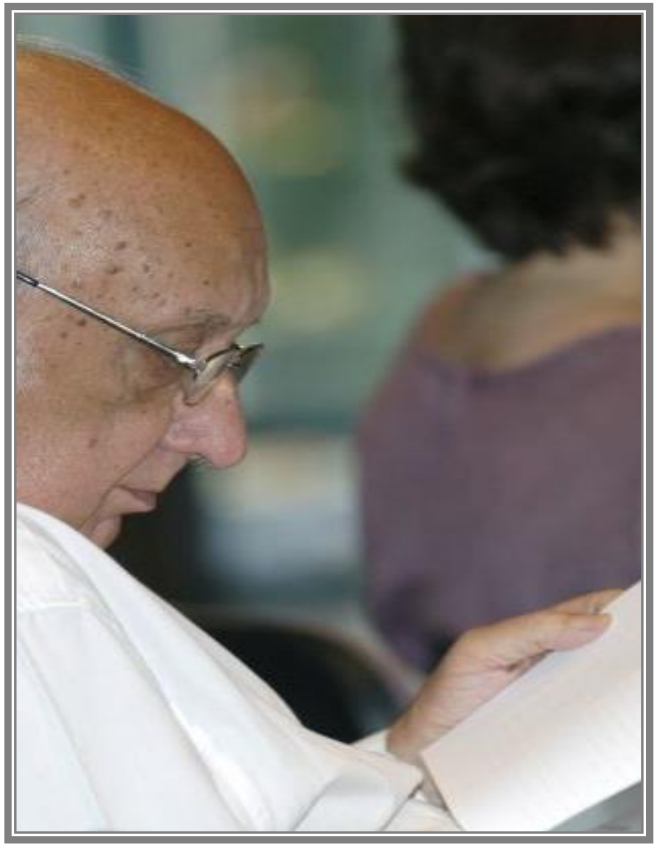

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – A FALU- ÉS TANYAGONDNOKSÁG A KEZDETEKTŐL NAPJAINKIG

„Belőlem a megrázó társadalmi valósággal való kénytelen szembesülés kényszerítette ki a falugondnok elvet.”

- 1970-1978: Tervező Vállalat: valódi cselekvés, együttműködési készség, civil összefogás.
- 1982. VÁTI. Somogy; megszüntetendő, szerepkör nélküli települések
- Falufejlesztési Társaság 1989.; civil együttműködés
- Falugondnoki szolgálat kísérleti beindítása (pályázat) 1990. → Cserehát, 24.
- Minisztérium által támogatott falugondnoki szolgálatok 1991. Somogy, Baranya. Meghívásos pályázat.
- Határon túli (erdélyi 2004. és vajdasági 2010.) szolgálatok
- 2022.12.21. Szociális Ágazati Portálon fellelhető adatok szerint 1445 falugondnoki szolgálat, és 473 tanyagondnoki szolgálat rendelkezik engedéllyel.

  (Forrás: https://szocialisportal.hu/szakmai-intezmenykereso/?)
- **Kemény Bertalan vigyázott arra, hogy ne szabályozzák túl a falugondnok feladatát, hogy legyen benne mozgástér. Ez a szabadság tette sokszínűvé a rendszert.**

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – A FALU- ÉS TANYAGONDNOKSÁG A KEZDETEKTŐL NAPJAINKIG

A falu- és tanyagondnoki szolgálatok sajátos értékei:

- A demokrácia iskolája (nyilvánosság, átláthatóság, önszabályozás; választás)
- A helyi viszonyokhoz való alkalmazkodás a szakmai tartalom helyi kidolgozásában
- Személyesség a szolgáltatásban
- Kiszámíthatóság, megbízhatóság
- Helyi tudás (hely- és emberismeret), emberség és rátermettség, elfogadottság, bizalom
- A falugondnok munkája során nem lehet személyválogató
- Programok szervezésével tágítja a falu, illetve tanyavilághoz kötött, onnan nem könnyen mozdulók mozgásterét, világát
- Az emberek közötti szolidaritás, egymásra figyelés, egymásért felelősséget vállaló magatartás generálója
- Közösségszervező erő

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – FELADATELLÁTÁS, DOKUMENTÁCIÓ

A falugondnoki és tanyagondnoki szolgálat működése

1. A falu-, tanyagondnoki szolgálat bevezetése, a szolgálat létrehozásának lépései

- Igényfelmérés (nemcsak új szolgálat, hanem a már meglévő szolgálat fejlesztése esetén is)
  - Kiket kérdezünk? – a szolgálat potenciális igénybe vevőit, a település, az ellátási területet lakosságát
  - Mit (hogyan) kérdezünk? – csak a szolgálattal kapcsolatban releváns, az adott helyzetre és a szükségletekre vonatkozó kérdések; lehetnek eldöntendő (igen/nem), értékelő (1-5 skála), kifejtendő kérdések (szubjektív)
  - Mit kezdjünk a válaszokkal? – összegzés → helyzetértékelés, szükségletfelmérés → döntés
- Ellátási terület meghatározása (tanyagondnoki szolgálat)
- Helyi rendelet alkotása
- Szakmai program megírása
- Működési engedélyeztetési eljárás lefolytatása

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – FELADATELLÁTÁS, DOKUMENTÁCIÓ

A falugondnoki és tanyagondnoki szolgálat működése

2. A falu- és tanyagondnoki szolgálat működésének személyi feltételei

- a falugondnok, tanyagondnok kiválasztása

- besorolás, garantált illetmény, munkabér
- a falugondnok képzése, továbbképzése
- helyettesítés
- szabadság, szabadnap, túlóra

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – FELADATELLÁTÁS, DOKUMENTÁCIÓ

A falugondnoki és tanyagondnoki szolgálat működése

3. A falu- és tanyagondnoki szolgálat működésének tárgyi feltételei
- Gépjármű
- Telefon
- Munkaruha
- Iroda, számítógép
- A szolgálat hatékonyságát segítő egyéb eszközök pl. GPS, vérnyomásmérő,

4. A falu- és tanyagondnoki munka dokumentációja
- Tevékenységnapló
- Munkaidő-nyilvántartás (Jelenléti ív)
- Menetlevél
- Éves beszámoló

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – FELADATELLÁTÁS, DOKUMENTÁCIÓ

A falugondnoki és tanyagondnoki szolgálat működése

5. A falu-, tanyagondnoki munka sokszínűsége

5.1. Az 1/2000. (I. 7.) SZCSM rendelet 39. § (1) bekezdése szerinti **alapfeladatok:**

a) a közreműködés
   aa) az étkeztetésben,
   ab) a házi segítségnyújtásban,
   ac) a közösségi és szociális információk szolgáltatásában;
b) az egészségügyi ellátáshoz való hozzájutás biztosítása, így
   ba) a háziorvosi rendelésre szállítás,
   bb) az egyéb egészségügyi intézménybe szállítás,
   bc) a gyógyszerkiváltás és a gyógyászati segédeszközökhöz való hozzájutás biztosítása;
c) az óvodáskorú, iskoláskorú gyermekek szállítása, így
   ca) az óvodába, iskolába szállítás,
   cb) az egyéb gyermekszállítás.

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – FELADATELLÁTÁS, DOKUMENTÁCIÓ

A falugondnoki és tanyagondnoki szolgálat működése

5. A falu-, tanyagondnoki munka sokszínűsége

5.2. Az 1/2000. (I. 7.) SZCSM rendelet 39. § (2) bekezdése szerint **kiegészítő feladatnak minősülő** lakossági szolgáltatások:

a) a közösségi, művelődési, sport- és szabadidős tevékenységek szervezése, segítése,

b) az egyéni hivatalos ügyek intézésének segítése, lakossági igények továbbítása,

c) az egyéb lakossági szolgáltatások, illetve az (1) bekezdés a) pontjában meghatározottakon kívüli egyéb szociális és gyermekjóléti alapszolgáltatások biztosításában való közreműködés.

5.3. Az 1/2000. (I. 7.) SZCSM rendelet 39. § (3) bekezdés szerint az önkormányzati feladatok megoldását segítő**, közvetett szolgáltatásnak minősül**

- a) az ételszállítás önkormányzati intézménybe,
- b) az önkormányzati információk közvetítése a lakosság részére,
- c) a falugondnoki szolgálat működtetésével kapcsolatos teendők ellátása.

A fenti meghatározott feladatok a szolgáltatásnyújtás legfeljebb 50%-át tehetik ki.

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – FELADATELLÁTÁS, DOKUMENTÁCIÓ

A falugondnoki és tanyagondnoki szolgálat működése

5.4. A falu- és tanyagondnoki tevékenység a **szolgáltatási elemek tükrében**

- **szállítás**

- *j*avak vagy szolgáltatások eljuttatása az igénybe vevőhöz, vagy az igénybe vevő eljuttatása a közszolgáltatások, szolgáltatások, munkavégzés, közösségi programok, családi kapcsolatok helyszínére, ha szükségleteiből adódóan mindezek más módon nem oldhatóak meg,

- (pl. lakosok szállítása nevelési-, oktatási intézménybe, tanulmányi-, sportversenyre, kulturális programra, szűrővizsgálatra, háziorvoshoz, szakrendelésre, kórházba, nappali intézménybe, banki-, postai-, hivatali ügyintézésre, templomba, temetésre; élelmiszer-, gyógyszer-, ebéd-, takarmány-, ivóvíz-, tüzelő-, vérszállítás; védőnő, házi segítségnyújtó, közmunkás kiszállítása a lakoshoz; helyi termékek piacra juttatása; civil szervezetek, az önkormányzat, közös hivatal munkatársainak szállítása),

A FALU- ÉS TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG A SZOLGÁLTATÁSI ELEMEK TÜKRÉBEN

Megkeresés

- *megkeresés:* szociális problémák által érintett vagy veszélyeztetett azon egyének közvetlen, illetve közvetett módon történő elérése vagy felkutatása (a releváns szolgáltatásokhoz való hozzájuttatás céljából), akik vélhetően jogosultak egy adott szolgáltatásra, de azt bármilyen okból elérni nem tudják

- (pl. látogatás, beszélgetés, szakember közvetítése)

A FALU- ÉS TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG A SZOLGÁLTATÁSI ELEMEK TÜKRÉBEN

Közösségi fejlesztés

- *közösségi fejlesztés:* egy településrész, település vagy térség lakosságát érintő integrációs szemléletű, bátorító- ösztönző, informáló, kapcsolatszervező tevékenység, amely különböző célcsoportokra vonatkozó speciális igényeket tár fel, szolgáltatásokat kezdeményez, közösségi együttműködéseket valósít meg.

- (pl. önkormányzati, hivatali információk közvetítése; részvétel a helyi rendezvény szervezésében, megvalósításában; falu-, tanyafórum szervezése; kapcsolattartás a polgárőrökkel, mezőrökkel, körzeti megbízottal; ügyintézés,)

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – FELADATELLÁTÁS, DOKUMENTÁCIÓ

A falugondnoki és tanyagondnoki szolgálat működése

6. Együttműködési területek

Szakmai feladatellátásból eredően

- a fenntartóval (önkormányzat; önkormányzati, önkormányzati társulási, egyházi intézmény),
- a lakosokkal (település, tanyai körzet),
- a nevelési- (bölcsőde, óvoda, családi napközi),
- az oktatási- (iskola),
- az egészségügyi- (háziorvos, szakrendelés, kórház, védőnő),
- a szociális- (házi segítségnyújtás, nappali ellátás, bentlakásos otthon, stb.),
- a család- és gyermekjóléti szolgálattal, központtal,
- a kulturális- (pl. könyvtár, művelődési ház) intézményekkel,

Közüzemi, kereskedelmi szolgáltatókkal

a gyógyszerésszel,

- a rendőrséggel (pl. körzeti megbízott),
- közüzemi szolgáltató, (hulladék,..)
- Kisbolt

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – FELADATELLÁTÁS, DOKUMENTÁCIÓ

- Együttműködés civil és egyházi szervezetekkel:
- a civil szervezetekkel (pl. polgárőrség, sportkör, kismama-, nyugdíjas klub),
- az egyházzal (helyi lelkész, pap),
- a szolgáltatókkal (pl. bolt, fodrász),

Szakmai munkát támogató, segítő szervezetek:

- a területen működő falu- és tanyagondnoki egyesülettel,
- Területi Szakmatámogatási Rendszerrel,
- országos módszertani feladatot ellátó

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – FELADATELLÁTÁS, DOKUMENTÁCIÓ

A falugondnoki és tanyagondnoki szolgálat működése

7. Kompetenciahatárok
- Mi a kompetencia?
- Miért kell határokat szabni?
  - Az ellátott szempontjából (pl. túlgondozás)
  - A falu-, tanyagondnok szempontjából (pl. frusztráció)

A segítés nagy felelősség!

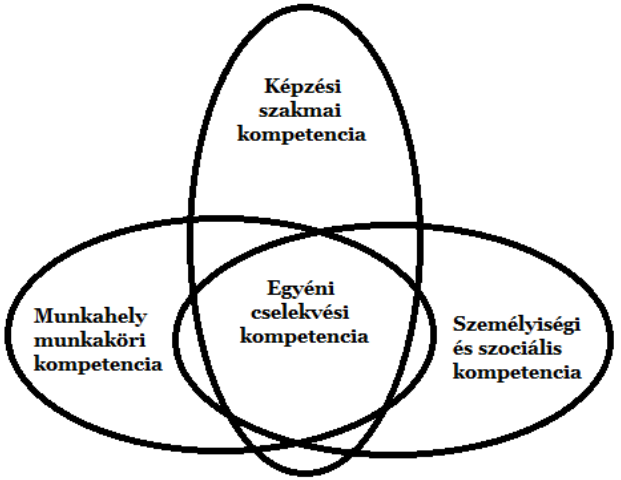

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – FELADATELLÁTÁS, DOKUMENTÁCIÓ

A falugondnoki szolgálat sajátosságai

- Ellátási terület – a település
- A szolgálatot igénybe vevők köre – a település teljes lakossága
- Egy település egy szolgálat
- Fenntartó lehet: jellemzően az önkormányzat, de civil és egyházi szervezet is lehet
- Egy szolgálat több települést is elláthat
- A falugondnokot mindenki ismeri
- A feladatellátás helyszíne, társadalmi kontroll – a feladatellátás közvetlen a lakók és a fenntartó szeme előtt történik
- Távolság – két falu között néhány km
- Úthálózat – aszfaltos közút
- Gépjármű – 8+1 személyes
- Speciális feladatok – pl. közterületek fenntartása

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – FELADATELLÁTÁS, DOKUMENTÁCIÓ

A tanyagondnoki szolgálat sajátosságai

- Ellátási terület – nem az egész település
- A szolgálatot igénybe vevők köre – nem a település teljes lakossága
- Egy település több szolgálattal rendelkezhet – egy település több körzet
- Fenntartó – nem minden esetben az önkormányzat, civil és egyházi szervezet is lehet
- Egy településen több fenntartó is jelen lehet – pl. önkormányzat + egyház
- A tanyagondnok személye – nem ismeri mindenki
- A feladatellátás helyszíne, társadalmi kontroll – a feladatellátás nem közvetlenül a lakók és a fenntartó szeme el
- Távolság – településközpont és tanyavilág
- Úthálózat – jellemzően földes dűlőutak
- Gépjármű – terepjáró
- Speciális feladatok – pl. ivóvíz szállítás

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – FELADATELLÁTÁS, DOKUMENTÁCIÓ

A falu-, tanyagondnok megváltozott szerepe

- Összetettebb feladatkör → egyre sokoldalúbb felkészültségre van szükség → a kompetenciák, a tudás szerepe felértékelődik
- A jelzőrendszer tagja → a szociális ellátórendszer része, de jelzőrendszeri munkája a gyermekek, felnőttek, családok veszélyeztetettségére is kiterjed
- Az önkormányzati (fenntartói) feladatok volumene növekedett
- Közösségi kohézió erősítése hálózati együttműködéssel
- A munkavégzés nagyobb önállóságot, kezdeményezőkészséget feltételez
- DE erősödő korlátok: jogszabályi, pénzügyi

A falu-, tanyagondnoki szolgálat jóval több, mint szociális alapellátás!

- **Közreműködé**s a faluház, az IKSZT, a könyvtár munkájában → közművelődés, kultúraszervezés, közösségfejlesztés-
- Helyi kultúra ápolása, helyi értéktár létrehozásában, környezetvédelem → értékmentés, értékvédelem – való közreműködés,pl. az önkormányzat ezirányú tevékenységeiről való lakossági közreműködésben való részvétel
- Helyi termékek kereslet – kínálat közvetítése → helyi gazdaságfejlesztés
- Rendszeres Személyszállítás (pl. iskolás gyermekek) → infrastruktúra teremtés
- Egyéb pl. temetőgondnoki feladatok segítése,

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – FELADATELLÁTÁS, DOKUMENTÁCIÓ

Szakmai program

- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról 92/B. § (1) bekezdés c) pont, (2) bekezdés, 92/C. § (1) bekezdés a) pont
- 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről 5. § (1) bekezdés d) pont, valamint az 5/A. § (1) bekezdés és 2) bekezdés c) pontja
- 369/2013. (XII. 29.) Korm. rendelet a szociális szolgáltatók és intézmények működésének engedélyezéséről és ellenőrzéséről
- 2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról
- 2016/679 EP rendelet a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról (általános adatvédelmi rendelet) (GDPR)
- 381/2016. (XII.2.) Korm. rendelet az Integrált Jogvédelmi Szolgálatról
- 9/1999. (XI.24.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások igénybevételéről (Ir.)

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – FELADATELLÁTÁS, DOKUMENTÁCIÓ

A Szakmai programot az 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet 5/A §. 1) bekezdése szerint kell elkészíteni.

- Leíró jellegű intézményi dokumentáció.
- A fenntartó hagyja jóvá *(Szt. 92/B. § (1) bekezdés c) pont)*
- A Szakmai programon szerepelnie kell a készítés és jóváhagyás keltének, valamint a fenntartó képviselője aláírásának nem állami fenntartó esetén is.
- A jóváhagyást a testületi ülésről készült jegyzőkönyv kivonatával is igazolni kell.

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – FELADATELLÁTÁS, DOKUMENTÁCIÓ

Szakmai program melléklete

A szociális szolgáltatóknak - az egyszemélyes szolgálatot kivéve- rendelkezniük kell szervezeti és működési szabályzattal (1/2000 SzCsM rendelet 5.§.(1) c) pont), ami tartalmazza:

- az intézmény szervezeti felépítésének leírását,
- a szervezeti ábrát,
- több személyes gondoskodási forma egy szervezeti keretben történő megszervezése esetén a szervezeti formát,
- a belső szervezeti tagozódást, a szervezeti egységek megnevezését és feladatkörét,
- a szervezeti egységek szakmai együttműködésének, az esetleges helyettesítéseknek a rendjét,
- az intézmény irányítási és működési rendjével kapcsolatos kérdések, ideértve a munkáltatói jogok gyakorlásának rendjét.

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – FELADATELLÁTÁS, DOKUMENTÁCIÓ

A szakmai programot módosítani kell, ha bármi változik az elemei közül:

- belső szervezeti adottság pl. fenntartó, ellátási terület, ellátandó célcsoport, az ellátás igénybevételének módjának, a szolgálatról szóló tájékoztatás módjának a megváltozása
- külső környezeti tényező pl. a gépjármű megváltozása, szolgáltatáselemek változása az ellátotti igény alapján; jogszabályváltozás; kapcsolati háló, együttműködési területek változása esetén

Éves rendszerességgel ajánlott felülvizsgálni és a megváltozott feltételeknek megfelelően módosítani.

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – FELADATELLÁTÁS, DOKUMENTÁCIÓ

Szakmai program készítésének alapelvei:

- Egyediség
- Tükröznie kell a helyi viszonyokat
- Közérthetőség
- Nyelvezete közérthető legyen
- Áttekinthetőség

Nyilvánosság biztosítása

  - ellátottak tájékoztatáshoz való jogának biztosítása szempontjából is lényeges
  - az érintettek számára hozzáférhetőnek és nyilvánosnak kell lennie (fizikai és elektronikus elérhetőség)
  - kifüggesztés, saját honlap, közadat-kereső (www.kozadattar.hu)
- Igényesen szerkesztett formátum
- Segédlet szakmai program készítéshez:
  https://szocialisportal.hu/ajanlas-szakmai-program-keszitesehez/

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – FELADATELLÁTÁS, DOKUMENTÁCIÓ

A szakmai program tartalmi elemei (1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet 5/A §. 1) bekezdés)

- a szolgáltatás célja, feladata
  - a megvalósítani kívánt program konkrét bemutatása, a létrejövő kapacitások, a nyújtott szolgáltatáselemek, tevékenységek leírása,
  - a más intézményekkel történő együttműködés módja
- az ellátandó célcsoport megnevezése
- a fenntartó a 2. § pontja szerinti szolgáltatási elemek közül melyeket biztosítja
- az ellátás igénybevételének módja
- a szolgáltatásról szóló tájékoztatás helyi módja.

Az ellátottak és a személyes gondoskodást végző személyek jogainak védelmével kapcsolatos szabályok feltüntetése nem kötelező, de beilleszthető.

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – FELADATELLÁTÁS, DOKUMENTÁCIÓ

A falu- és tanyagondnoki munka dokumentációja

1. Tevékenységnapló

- Letölthető: Szociális Ágazati Portál
  https://szocialisportal.hu/segedlet-es-tevekenysegnaplo-a-falugondnoki-es-tanyagondoki-szolgaltatashoz/
- Szolgáltatást igénybe vevők aláírása oszlop vezetése a fenntartó döntése alapján mellőzhető - képviselő testületi határozat a korábbi években. 2022-ben a tevékenységnapló módosításra került.
  A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) SZCSM rendelet 39.§ (4) A falugondnok tevékenységét a szociálpolitikáért felelős miniszter által meghatározott, a Szociális Ágazati Portálon közzétett tevékenységnaplóban kell dokumentálni. A szolgáltatáshoz használt gépjármű menetlevelén fel kell tüntetni, hogy a gépjárművet a falugondnoki szolgáltatás ellátásához veszik igénybe.
- A falu-, tanyagondnok távolléte esetén a tevékenységnaplót a szolgálatot ellátó helyettes tölti ki
- A tevékenység bejegyzése esetén törekedni kell az informatív közlésre
- Kódrendszer használata lehetséges, de nem kötelező
- Megtalálható a https://szocialisportal.hu/falu-es-tanyagondnok-tevekenysegkodok/

2. Munkaidő-nyilvántartás (jelenléti ív) Mt. 134.§ (1) bek.

- A munkaidő nyilvántartás vezetése a munkáltató felelőssége
- A munkaidő nyilvántartás a ténylegesen (rendes és rendkívüli munkaidő) munkában töltött időt, a szabadságot tartalmazza

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – FELADATELLÁTÁS, DOKUMENTÁCIÓ

A falu- és tanyagondnoki munka dokumentációja

3. Menetlevél

- Kereskedelmi forgalomban kapható szigorú számadású bizonylat
- A jármű vezetője (a falu-, tanyagondnok, vagy a helyettese) állítja ki, aki köteles azt a feladatellátás során eseményszerűen vezetni és aláírásával hitelesíteni
- A menetlevélben, tevékenységnaplóban, munkaidő nyilvántartásban rögzített adatoknak összhangban kell lennie
- Fel kell tüntetni, hogy a gépjárművet **a falugondnoki / tanyagondnoki szolgáltatás ellátásához vették igénybe**
- Utaslista
- A menetlevél a gépjármű üzemanyag elszámolásának alapja

4. Éves beszámoló

A falu- és tanyagondnok évente beszámol a fenntartó felé a tevékenységéről a helyben szokásos módon:

- Önkormányzati fenntartó esetén falugyűlésen / közmeghallgatáson / képviselő-testületi ülésen, szóban / előre benyújtott írásos beszámolóban.
- Intézményi keretek között működő szolgálat (jellemzően tanyagondnoki szolgálat) esetén a tanyagondnok az intézményvezetőnek számol be (többnyire írásban), aki ezt beépíti az egész intézményre vonatkozó éves beszámolójába, és így továbbítja azt a fenntartó (önkormányzat, önkormányzati társulás, egyház) felé.

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – FELADATELLÁTÁS, DOKUMENTÁCIÓ

A falu- és tanyagondnoki munka szervezése → munkavégzés hatékonysága, színvonalának biztosítása

- Szakmai program (igényfelmérésre alapozott szolgáltatások)
- Munkaköri leírás (kötelező, összhangban a szakmai programmal)
- Munkaidő, munkarend (pl. kötött, rugalmas, osztott, időkeret) – szabadidő (helyettesítésre vonatkozó rendelkezések)
- Munkaeszköz (munkavégzés tárgyi feltételeinek rendelkezésre állása, a gépjármű mellett pl. telefon, irodatechnikai eszközök, kisgépek)
- Munkamódszer (esetleg munkamegosztás)
- Kapcsolatrendszer
- Önismeret (szakemberek bevonása)
- Önállóság mértéke (kompetencia, döntési jog)
- Utasítási / beszámolási viszonyok
- Képzés, tudásbővítés
- Mentorálás, szupervízió

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – FELADATELLÁTÁS, DOKUMENTÁCIÓ

A falu- és tanyagondnoki munka szervezése

- A szervezés célja: racionálisan és hatékonyan működő rendszer létrehozása meghatározott feladatok teljesítése érdekében
  hatékonyság – gazdaságosság

A hatékonyságot befolyásoló tényezők:

- Az emberek hozzáértése, felkészültsége, feladatszervezési képessége
- Területi adottságok
- A feladat egyezősége, hasonlósága
- A vezető és beosztottak közti kapcsolat, együttműködés
- Új problémák gyakorisága

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – FELADATELLÁTÁS, DOKUMENTÁCIÓ

Sok szempontú tervezés

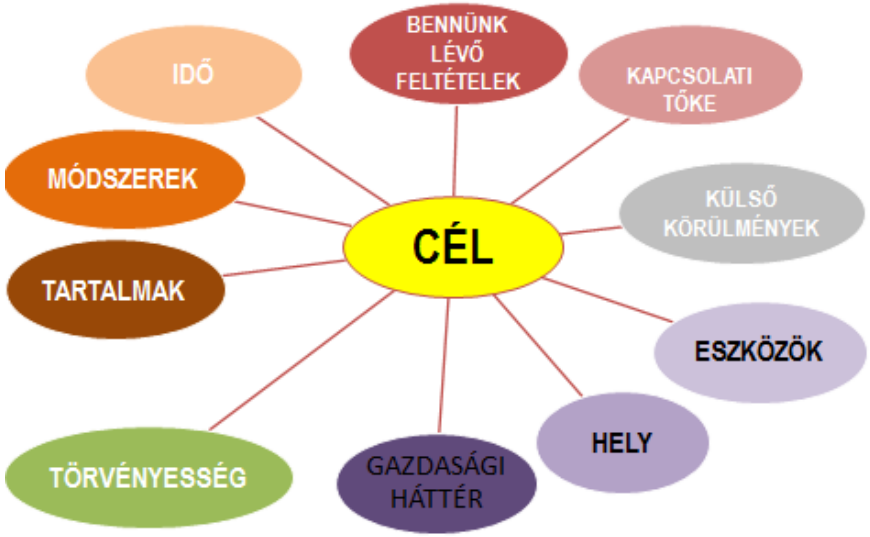

A feladatok elosztása

- a munka
- a felelősség és
- a hatáskör (valamilyen feladat ellátásához szükséges jogosultság, illetékesség) átruházása másokra úgy, hogy ők a képességeiket maximálisan kihasználhassák.

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – FELADATELLÁTÁS, DOKUMENTÁCIÓ

Feladatok, hatáskörök, felelősség összhangja:

a) ideális eset

b) hibás szervezet

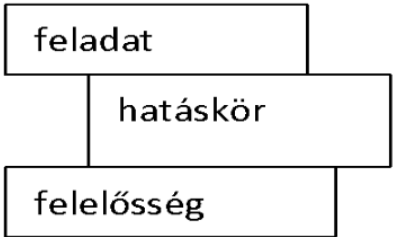

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – FELADATELLÁTÁS, DOKUMENTÁCIÓ

A tervezés jellemzői:

időbeli korlátozottság

viszonylagos újszerűség

egyszeri jelleg

komplexitás

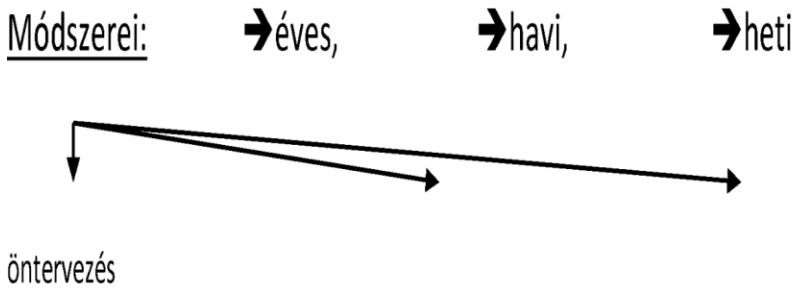

Fontos!

időbeli egyeztetés

gazdaságossági megfontolások

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – FELADATELLÁTÁS, DOKUMENTÁCIÓ

Információ (= hatalom?)

- Megjelenési formái: passzív (adat), aktív (utasítás), beszéd, hang, írott, elektronikus, numerikus, egyéb
- Pletyka / hiteles
- Egyént / közösséget érintő
- Magán / hivatalos
- Alapvető / alaptalan
- Lényeges / lényegtelen
- Időszerű / nem aktuális

} információ dzsungel

- Információ visszatartás = hallgatás, diszkréció
- Információ feldolgozás, szűrés
- Információ átadás = kommunikáció

} dilemma, etika, előítélet, GDPR

Adat → információ → tudás → megértés → cselekvés

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – FELADATELLÁTÁS, DOKUMENTÁCIÓ

Információ az interneten

- Falugondnoki Egyesületek honlapjai
- http://szocialisportal.hu/
- https://szgyf.gov.hu/
- https://szocialpolitika.lap.hu/
- https://magyarorszag.hu
- http://www.kormanyhivatal.hu/hu
- https://jarasinfo.gov.hu/
- https://kormanyablak.hu/hu
- https://www.eeszt.gov.hu/hu/nyito-oldal
- http://www.njt.hu/
- http://www.ijsz.hu/
- http://aldozatsegitokozpont.im.gov.hu/
- http://www.allamkincstar.gov.hu/
- https://www.kormany.hu/hu

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – EGÉSZSÉGÜGYI ISMERETEK

Alapfogalmak

- Emberi test, szervezet
- Egészség: „Az egészség a teljes testi, lelki és szociális jóllét állapota, és nem csupán a betegség hiánya” (WHO). A fogyatékosság nem zárja ki az egészséget.
- Betegség: Az egészség ellentéte.
- Életmód: Olyan magatartások, tevékenységek összessége, amelyeket az adott körülmények között viszonylag szabadon választhatunk meg. A négy legfontosabb egészséges életmód-faktort: dohányzás, fizikai aktivitás, táplálkozás és testsúly.
- Szűrés: Tünet-és panaszmentes személyek egyszeri, vagy inkább időnkénti vizsgálata abból a célból, hogy a még rejtett betegség fennállásának valószínűségét kizárják, vagy éppen megerősítsék annak valószínűségét.

  Falu- és tanyagondnok szerepe: szűrővizsgálatok szervezésében (pl. megkeresés, információszolgáltatás), megvalósításában (pl. szállítás) való közreműködés

- Országos Mentőszolgálat (OMSZ) szervezete, tevékenységei (életmentés, mentőszállítás, oktatás, betegszállítás-irányítás, rendezvény egészségügyi biztosítás), mentőegység típusok
- Betegszállítás: a beteg személy egészségügyi szolgáltatóhoz, illetve az egészségügyi szolgáltatótól otthonába történő szállítása

  Falu- és tanyagondnok szerepe: háziorvoshoz, járóbeteg szakellátásra történő szállítás, lehetőség szerint kísérés, majd hazaszállítás; kórházba történő be- és hazaszállítás

  Kompetencia határok!

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – EGÉSZSÉGÜGYI ISMERETEK

Az egészségügyi ellátás szintjei

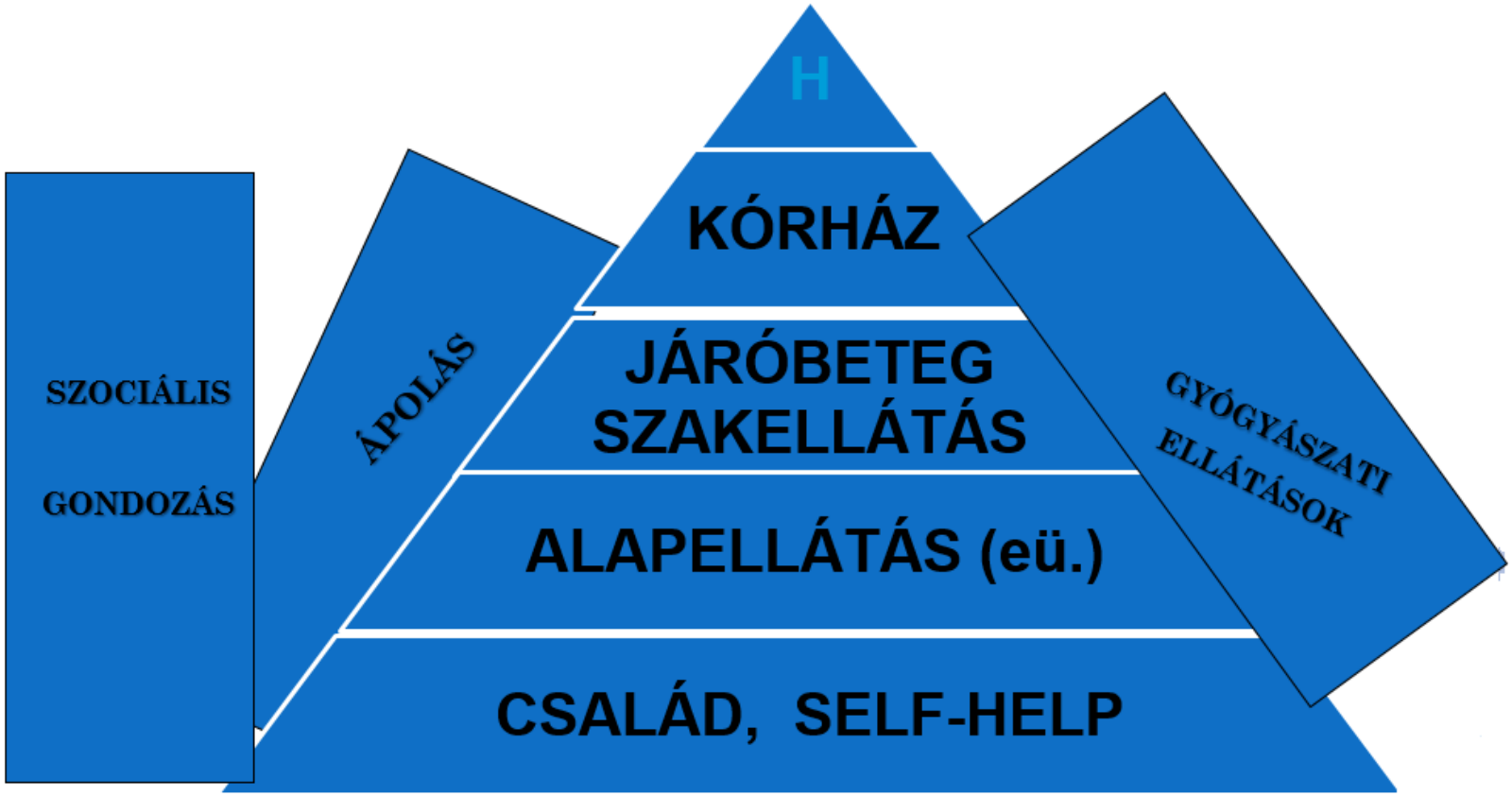

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – EGÉSZSÉGÜGYI ISMERETEK

Elsősegélynyújtás azon tevékenységek összessége, melyekkel a végleges ellátást megelőzően, az egészségben hirtelen károsodott személy élete megmenthető, állapotromlása megelőzhető.

Az elsősegélynyújtás emberi és állampolgári **kötelesség**! - Bárki nyújthat elsősegélyt a tőle elvárható módon, képzettségének megfelelően.

Helyszínbiztosítás: Van-e további veszély? Van-e valaki közvetlen életveszélyben? Tud-e valaki segíteni a jelenlévők közül? Kell-e szakember segítsége?

Riasztó tünetek: nagy vérzés, nagy fájdalom, fulladás, görcsroham, eszméletlenség, légzés hiánya, sápadt-verejtékes beteg nagy mellkasi fájdalommal, terjedő bénulás - ezen esetekben mielőbbi segítség kérése indokolt!

Mentőhívás: 112, bemutatkozás, Mi történt? Hol történt? (Hogyan lehet legkönnyebben megközelíteni a helyszínt?, Tudja-e valaki várni a mentőt?), Hány sérült van?, Szükséges-e műszaki mentés?

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – EGÉSZSÉGÜGYI ISMERETEK

<u>Eszmélet, eszméletlenség, ájulás</u>

A tudat, a tudat zavarai, a tudatzavar okai, következmények

Az eszmélet, az eszmélet beszűkülésének fokozatai, az eszméletlenség okai

A beteg vizsgálata

Az eszméletlen beteg ellátása, szabad légút biztosítása - műfogások

Az ájulás okai, tünetei, teendők

Légúti idegentest, tünetei, teendők - műfogás

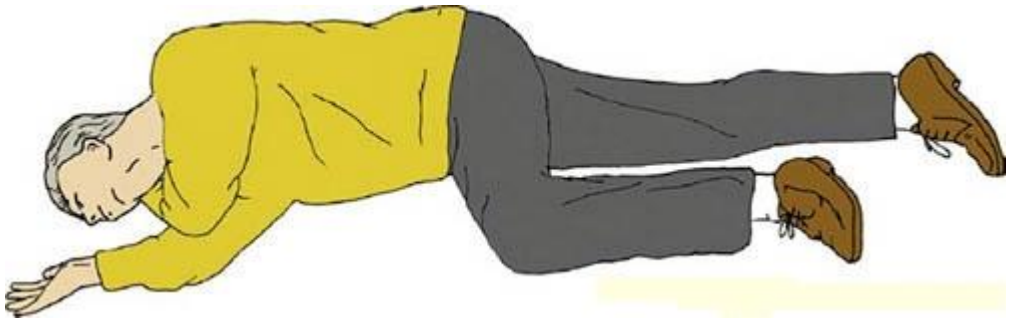

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – EGÉSZSÉGÜGYI ISMERETEK

Belgyógyászat – Megelőzés, szűrővizsgálatok

- cukorbetegség
  - alacsony vércukorszint (hypoglikemia)
  - magas vércukorszint (hyperglikemia)
- epilepszia
- infarktus
- tüdőembólia
- tüdő ödéma
- stroke
- allergia
- lázgörcs

Okok – tünetek – teendők, ellátás

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – EGÉSZSÉGÜGYI ISMERETEK

Belgyógyászati balesetek

- akasztás
- vízi balesetek
- áramütés
- fagyás
- baleseti lehűlés
- égés
- mérgezés

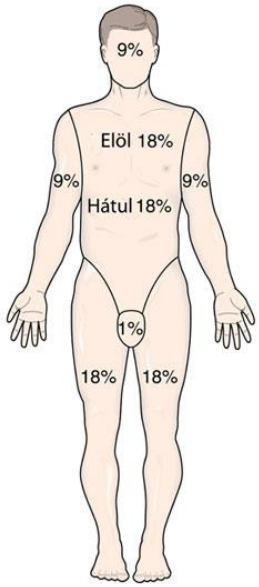

Okok – tünetek – teendők, ellátás

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – EGÉSZSÉGÜGYI ISMERETEK

Vérzések
fajtái, ellátása, kötések

Mozgásszervek sérülései
rándulás, ficam, törés, nyílt törés

Utcai balesetek

- a helyzet gyors felmérése, további sérülések, balesetek megelőzése, saját testi épségünk megóvása
- sérültek gyors osztályozása (vizsgálat, állapotfelmérés)
- segélyhívás
- sérült(ek) ellátását el kell kezdeni, további segítő(ke)t kell bevonni a mentésbe
- újraélesztés

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – EGÉSZSÉGÜGYI ISMERETEK

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – EGÉSZSÉGÜGYI ISMERETEK

Élelmiszerbiztonság, ételszállítás

Veszélyek:

- csomagolás (ételes) – fizikai szennyeződés
- tisztaság (tálaló, ételes, szállító jármű) – kémiai szennyeződés
- hőmérséklet (tálalás, szállítás, fogyasztás) – mikrobiológiai veszély
- személyi higiénia (kézmosás ≠ kézfertőtlenítés, védőruha, egészségügyi kiskönyv) – mikrobiológiai veszély

Ételszállítás minősítése:

- Szállít-e kockázatos ételt (pl. madártej, tojásos nokedli)
- Szállítóedények állapota
- Konyhai edények állapota
- Tárolás csak polcon (lakkozott raklap)
- Kiszállítás előtti hőmérséklet
- Kísérőjegy biztosítása (valós adatok)
- Az étel jellegének megfelelő hőmérséklet biztosítása a szállítás alatt
- A szállítás időtartama (< 1 óra)
- A szállító jármű rakterének állapota

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – JOGI ISMERETEK

Alapfogalmak

- Jogrendszer
- Hierarchia
- Közjog – magánjog
- Jogágak
  - Alkotmányjog
  - Polgári jog
  - Munkajog
  - Szociális ellátások joga
  - Családjog
  - Közigazgatási jog
  - Büntetőjog
  - stb.
- Jogviszony
- Szerződés
- Jogi személy, magánszemély
- Jogképesség, cselekvőképesség

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – JOGI ISMERETEK

A falu- és tanyagondnoki szolgálat szabályozása

- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról – **Szoctv.**
- 1/2000. (I. 7.) **SZCSM rendelet** a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- 369/2013. (X. 24.) Korm. rendelet a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről – **Sznyr.**
- 81/2004. (IX. 18.) **ESZCSM rendelet** az egyes szociális szolgáltatásokat végzők képzéséről és vizsgakövetelményeiről
- 8/2000. (VIII. 4.) SZCSM rendelet a személyes gondoskodást végző személyek adatainak működési nyilvántartásáról
- 9/2000. (VIII. 4.) SZCSM rendelet a személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről és a szociális szakvizsgáról
- 1992. évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról – **Kjt.**
- 257/2000. (XII. 26.) Korm. rendelet a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvénynek a szociális, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban történő végrehajtásáról
- 2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről – **Mt.**
- 2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól – **Mötv.**
- 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről – **Btk.**
- 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről – **Ptk.**
- stb. http://www.njt.hu/

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – JOGI ISMERETEK

Szociális jog, szociális ellátás

Alaptörvény XIX. cikk:

- (1) Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson. Anyaság, betegség, rokkantság, fogyatékosság, özvegység, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult.
- (2) Magyarország a szociális biztonságot az (1) bekezdés szerinti és más rászorulók esetében a szociális intézmények és intézkedések rendszerével valósítja meg.

Szoctv.:

1. § (1) E törvény célja, hogy a szociális biztonság megteremtése és megőrzése érdekében meghatározza az állam által biztosított egyes szociális ellátások formáit, szervezetét, a szociális ellátásokra való jogosultság feltételeit, valamint érvényesítésének garanciáit.

(2) A helyi önkormányzatok az e törvényben szabályozott ellátásokon túl saját költségvetésük terhére egyéb ellátásokat is megállapíthatnak.

2. § * (1) Mindenki felelős önmagáért.

(2) Ha az egyén önmagáról gondoskodni nem képes, őt - a képességeik és lehetőségeik szerint, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) rokontartásra vonatkozó szabályai szerinti sorrendben - a hozzátartozók segítik.

(3) Ha az egyén önmagáról gondoskodni nem képes és a hozzátartozók (2) bekezdés szerinti gondoskodásra vonatkozó kötelességüket nem teljesítik, az egyén lakóhelye szerinti települési önkormányzat jogszabályban meghatározott feltételek szerinti gondoskodási kötelezettsége áll fenn.

(4) Ha az egyén önmagáról gondoskodni nem képes, és a hozzátartozók a (2) bekezdés szerinti, a települési önkormányzat pedig a (3) bekezdés szerinti gondoskodásra vonatkozó kötelességet nem teljesítik, az államnak jogszabályban meghatározott feltételek szerinti kötelezettsége áll fenn.

(5) Az állam és a települési önkormányzat a szociális gondoskodás feltételeinek biztosításával összefüggő feladatainak ellátása során együttműködik az egyházi és civil szervezetekkel.

(6) A szociális intézmények és intézkedések rendszerének kialakítása és működési kereteinek biztosítása az állam és a települési önkormányzat feladata e törvényben meghatározott módon.

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – JOGI ISMERETEK

Alapszolgáltatások

Az otthonukban, lakókörnyezetükben nyújtanak segítséget a rászorulók számára.

- Falu- és tanyagondnoki szolgáltatás: lehetővé teszi az alapvető szükségletek kielégítését segítő szolgáltatásokhoz, a közszolgáltatásokhoz való hozzájutást, segíti az egyéni, közösségi szintű szükségletek teljesítését
  - Szoctv. 60. §
  - Szoctv. 115/A. §
  - SZCSM rendelet 39. §
  - Sznyr.

Szakosított ellátások

Ha életkoruk, egészségi állapotuk, szociális helyzetük miatt a rászorult személyekről az alapszolgáltatás keretében nem lehet gondoskodni, a rászorultakat állapotuknak és helyzetüknek megfelelően szakosított ellátási formában kell gondozni.

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – JOGI ISMERETEK

SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK

Alapszolgáltatások	Szakosított ellátások				
	Ápolást, gondozást nyújtó intézmény	Rehabilitációs intézmény	Lakóotthon	Átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény	Támogatott lakhatás
Falu és tanyagondnoki szolgáltatás					
Étkeztetés	Idősek otthona	-	-	Idősek	-
Házi segítségnyújtás	Pszichiátriai betegek otthona	Pszichiátriai betegek	Pszichiátriai betegek rehab c.	Pszichiátriai betegek	Pszichiátriai betegek
Családsegítés	Szenvedélybetegek otthona	Szenvedélybetegek	Szenvedélybetegek rehab. c.	Szenvedélybetegek	Szenvedélybetegek
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	Fogyatékos személyek otthona	Fogyatékos személyek	Fogyatékos személyek rehabilitációs célú	Fogyatékos személyek	Fogyatékos személyek
Közösségi ellátások	Hajléktalanok otthona	Hajléktalan személyek		Éjjeli menedékhely	-
Támogató szolgáltatás			Fogyatékos személyek ápoló-gondozó célú	Hajléktalan személyek átmeneti szállása	
	TARTÓS BENTLAKÁSOS INTÉZMÉNYEK				
Utcai szociális munka					
	BENTLAKÁSOS INTÉZMÉNYEK				
Nappali ellátás					

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – JOGI ISMERETEK

Munkajog – közalkalmazotti jog (Mt.- Kjt.)

- Munkaviszony alanyai
  - Munkáltató (jogok, kötelezettségek)
  - Munkavállaló (jogok, kötelezettségek)
- Munkaviszony létesítése, módosítása
  - Munkaszerződés / kinevezés – írásban (kötelező elemei)
- Munkaviszony megszüntetése
  - Csak írásban érvényes
  - Módjai
  - Felmentési / felmondási tilalmak
- Elvárható magatartási követelmények (jogok, kötelezettségek)
  - Munkáltató
  - Munkavállaló
- Közalkalmazotti jogviszony - munkaviszony összehasonlítása: pl. illetmény / alapbér, szabadság, jubileumi jutalom, felmentés / felmondás, végkielégítés, öregségi nyugdíjkorhatár elérése
- Érdekegyeztetés - Országos Közszolgálati Érdekegyeztető Tanács (OKÉT)
- Jogvita – Munkaügyi bíróság

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – JOGI ISMERETEK

Jogvédelem

A Belügyminisztérium-önálló szervezeti egységeként működik a beteg-, az ellátott-, a gyermekjogokkal kapcsolatos állampolgári jogok integrált érvényesítésének érdekében az Integrált Jogvédelmi Szolgálat (IJSZ)
http://www.ijsz.hu/
Az illetékes jogvédelmi képviselő email címe:
keresztnev.vezeteknev@ijb.emmi.gov.hu

INTEGRÁLT JOGVÉDELMI SZOLGÁLAT

381/2016. (XII. 2.) Korm. Rendelet 3. §. szerint
„A Szolgálat az integrált jogvédelmi képviselettel kapcsolatos

a) gondoskodik a betegek, ellátottak és gyermekek törvényben meghatározott jogainak érvényesüléséről, védelméről,
b) ellátja a jogvédelmi képviselők foglalkoztatásával összefüggő feladatokat, működteti a jogvédelmi képviselők hálózatát, irányítja, szervezi és ellenőrzi a jogvédelmi képviselők szakmai munkáját,"

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – JOGI ISMERETEK

Betegjog

A betegjogok azon jogosultságok összessége, amelyek megilletik mindazokat a személyeket, akik az egészségügyi szolgáltatást igénybe veszik.

Betegek jogai

A beteg kötelezettségei

A betegjogok megsértése esetén a beteg fordulhat:

- az intézményekben működő panaszkivizsgálókhoz,
- az etikai bizottságokhoz (Kórházi Etikai Bizottság)
- a közvetítő tanácsokhoz,
- a bírósághoz,
- a **betegjogi képviselő**khöz,
- Megyei Kormányhivatal - Népegészségügyi Főosztályhoz,
- Fogyasztóvédelmi Hatóság…

A jogvédelmet képviselő személye, feladata

A jogvédelmi képviselő a elsődlegesen megegyezésre, peren kívüli megoldásra törekszik!
Egészségügyi közvetítői (mediátori) eljárás

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – JOGI ISMERETEK

Ellátottjog

A személyes gondoskodást nyújtó alapszolgáltatásokat és szakosított ellátásokat igénybe vevők számára az **ellátottjogi képviselő** nyújt segítséget

- jogai gyakorlásában,
- az ellátással kapcsolatos kérdések, problémák megoldásában,
- a szolgáltató és az igénybe vevő közti konfliktus megoldásában,
- panasz megfogalmazásában,
- kezdeményezheti a panasz kivizsgálását az intézmény vezetőjénél és a fenntartónál,
- segítséget a hatóságokhoz benyújtandó kérelmek, beadványok megfogalmazásában.

A megkeresés célja lehet:

- Tájékoztatás kérés, információnyújtás
- Segítségkérés, segítségnyújtás
- Észrevételezés
- Panasz

Az ellátottjogi képviselő intézkedései, kötelezettsége

A szociális szolgáltatást nyújtó intézmény vezetőjének kötelezettsége az ellátottakat tájékoztatni az ellátottjogi képviselő által nyújtható segítségadás lehetőségéről, az ellátottjogi képviselő **elérhetőség**éről (pl. **falubusz**).

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – JOGI ISMERETEK

Adatkezelés – adatvédelem – GDPR

Jogszabályi háttér

Az adatvédelem alapelvei

Fogalmak: személyes adat, különleges adat, egészségügyi adat, stb.

Az adatkezelés jogalapjai: hozzájárulás, vélelmezett hozzájárulás, kötelező adatkezelés

Célhoz kötöttség

- Személyes adat kizárólag meghatározott célból, jog gyakorlása és kötelezettség teljesítése érdekében kezelhető.
- Csak olyan személyes adat kezelhető, amely az adatkezelés céljának megvalósulásához elengedhetetlen, a cél elérésére alkalmas.
- Az adatkezelésnek minden szakaszában meg kell felelnie az adatkezelés céljának, az adatok felvételének és kezelésének tisztességesnek és törvényesnek kell lennie.

Elektronikus Egészségügyi Szolgáltató tér (EESZT) – a lakosság számára is hozzáférhető portál (https://www.eeszt.gov.hu/hu/nyito-oldal) ügyfélkapus bejelentkezés + TAJ szám

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – JOGI ISMERETEK

Áldozat-segítés, áldozat-védelem

Az Áldozatsegítő Szolgálat olyan személyek támogatására jött létre, akik akár közvetlenül, akár közvetett módon, valamely bűncselekmény, illetve tulajdon elleni szabálysértés áldozataivá váltak. Segítséget nyújt az elszenvedett bűncselekménnyel kapcsolatban felmerült érzelmi, lelki, anyagi és más problémák megoldásához:

- felvilágosítást ad jogaikról, kötelezettségeikről, lehetőségeikről;
- érzelmi támogatást nyújt;
- jogi tanácsot ad és gyakorlati segítséget biztosít;
- ügyvédi segítség igénybevételéhez is hozzásegít;
- igazolja az áldozati státuszt;
- krízishelyzet fennállása esetén azonnali pénzügyi segélyt adhat.

A felsorolt támogatások térítés nélkül vehetők igénybe.

http://aldozatsegitokozpont.im.gov.hu/
Éjjel-nappal ingyenesen elérhető telefonszám: 06-80-225-225
Fővárosi és megyei kormányhivatalok: http://www.kormanyhivatal.hu/hu

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – JOGI ISMERETEK

Helyi önkormányzatok (Mötv.)

A helyi önkormányzatok az egységes állami szervezetrendszer részeként hozzájárulnak az Alaptörvényben foglalt államcélok megvalósításához, elősegítik a jogszabályi kötelezettségek teljesítését.

A helyi önkormányzat részére kötelező és önként vállalt feladat- és hatáskört jogszabály állapíthat meg.

- Kötelező önkormányzati feladatok (Mötv. 13. §.)
- Önként vállalt önkormányzati feladatok (Mötv. 10.§. (2.) bekezdés) pl. falu-, tanyagondnoki szolgálat

A helyi önkormányzat feladatkörében eljárva önkormányzati rendeletet alkot, határozatot hoz.
A helyi önkormányzatok tulajdona köztulajdon, amely feladataik ellátását szolgálja.

Az önkormányzati közszolgáltatás biztosítható:

- intézmény alapításával
- a szolgáltatás megvásárlásával

A helyi önkormányzatok szervei és működésük

- Képviselő testület (tag lehet a falu-, tanyagondnok is)
- Bizottságok (tag lehet a falu-, tanyagondnok is)
- Településrész önkormányzatok (pl. tanyai képviselő testület)
- Kisebbségi önkormányzatok
- Helyi önkormányzatok társulásai

Az önkormányzat gazdálkodása

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – JOGI ISMERETEK

Polgármesteri hivatal

A helyi önkormányzat képviselő-testülete az önkormányzat működésével, valamint a polgármester vagy a jegyző feladat- és hatáskörébe tartozó ügyek döntésre való előkészítésével és végrehajtásával kapcsolatos feladatok ellátására polgármesteri hivatalt vagy közös önkormányzati hivatalt hoz létre.

A polgármesteri hivatalt és a közös önkormányzati hivatalt a képviselő-testület döntései szerint és saját hatáskörében a polgármester irányítja.

A jegyző vezeti a polgármesteri hivatalt vagy a közös önkormányzati hivatalt. A jegyző gyakorolja a munkáltatói jogokat a polgármesteri hivatal, a közös önkormányzati hivatal köztisztviselői és munkavállalói tekintetében. A polgármester egyetértése szükséges - az általa meghatározott körben - a polgármesteri hivatal, a közös önkormányzati hivatal köztisztviselője, alkalmazottja kinevezéséhez, bérezéséhez, vezetői kinevezéséhez, felmentéséhez és jutalmazásához.

A polgármesteri hivatal feladatai

A helyi önkormányzás gyakorlásának módjai:

- Helyi népszavazás
- Helyi népi kezdeményezés
- Közmeghallgatás
- Falugyűlés, falufórum, tanyafórum (pl. **falu-, tanyagondnok választás**)

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – JOGI ISMERETEK

Járási hivatalok

A járási hivatalban – jogszabályban meghatározottak szerint – kormányablak és okmányiroda működik.

A járási hivatal felépítése

A járási hivatal kormányablakában a legnagyobb forgalomú ügykörök:

- Személyazonosító igazolvánnyal kapcsolatos ügyintézés
- Lakcímigazolvánnyal kapcsolatos ügyintézés
- Útlevéllel és úti okmányokkal kapcsolatos ügyintézés
- Jogosítvánnyal kapcsolatos ügyintézés
- Egyéb gépjárműokmányokkal kapcsolatos ügyintézés
- Egyéni vállalkozói igazolvánnyal kapcsolatos ügyintézés
- Ügyfélkapu ügyintézés (magyarország.hu)
- Mozgáskorlátozottak parkolási igazolványával kapcsolatos ügyintézés
- Szociális ügyek
  - Aktív korúak ellátása iránti kérelem
  - Alanyi ápolási díj megállapítása iránti kérelem
  - Alanyi és normatív közgyógyellátás megállapítása iránti kérelem
  - Azonnali pénzügyi segély iránti kérelem áldozatsegítő szolgáltatás kertében
  - Egészségügyi szolgáltatásra való jogosultságot igazoló hatósági bizonyítvány kiállítására irányuló kérelem
  - Időskorúak járadékának megállapítása iránti kérelem
  - Jogosulatlanul igénybe vett szociális ellátás megtérítésével kapcsolatos méltányosság iránti kérelem Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapítása iránti kérelem
  - Stb.

KORMÁNYABLAK

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – AZ ÖKOLÓGIAI GAZDÁLKODÁS ALAPJAI, VIDÉKFEJLESZTÉS

Természetes környezet

Mesterséges környezet

A környezetvédelem fogalma, alapelvei

- elővigyázatosság, megelőzés, helyreállítás
- felelősség
- együttműködés
- tájékozódás, tájékoztatás, nyilvánosság
- környezeti nevelés, képzés

Környezeti problémák:

- felmelegedés, klímaváltozás
- termőtalajok pusztulása, elsivatagosodás
- egészséges / elegendő ivóvíz
- hulladék / szemét termelés növekedése
- biológiai sokféleség csökkenése
- energia termelés / felhasználás

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – AZ ÖKOLÓGIAI GAZDÁLKODÁS ALAPJAI, VIDÉKFEJLESZTÉS

Az ökológiai gondolkodás - az élőlények és a környezet kapcsolata

- Tudomány → világnézet
- Folyamatos „fejlődés”
- „Fenntartható” fejlődés
- „Fenntartható” gazdálkodás
- Profit, gazdasági növekedés
- Nagymértékű fogyasztás
- Technológiai „fejlődés”
- Emberi jogok

Ökológiai lábnyom – a csökkentés lehetőségei

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – AZ ÖKOLÓGIAI GAZDÁLKODÁS ALAPJAI, VIDÉKFEJLESZTÉS

A vidék jelenlegi helyzete

- foglalkoztatottság
- képzettségi színvonal
- népesség
- gazdaság
- helyi infrastruktúra
- helyben elérhető szolgáltatások
- helyi közösségek, stb.

Vidékfejlesztés: a vidéken élők életkörülményeinek javítása
→ a falugondnoki, tanyagondnoki szolgálat a vidékfejlesztés alapszolgáltatása, a vidékfejlesztés szelíd módszere

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – AZ ÖKOLÓGIAI GAZDÁLKODÁS ALAPJAI, VIDÉKFEJLESZTÉS

A falu-, tanyagondnok szerepe a vidékfejlesztésben		
A helyi közösség megőrzése	A helyi gazdaság fejlesztése	A helyi örökség védelme
alapszolgáltatást nyújt	infrastruktúrát teremt	helyi kultúrát ápol-részt vesz a közreműködésben
kapcsolatot teremt	árut közvetít	környezetet véd - figyelem
életet ment	turizmus fejleszt	vagyont véd- jelzés
hiánypótló szolgáltatást nyújt	segíti a közösségi közlekedést (!)	értéket ment -
közreműködik a kultúra terjesztésében, közösséget fejleszt	részt vállal a településüzemeltetésben-	információt nyújt
civil együttműködést generál		terepismerettel rendelkezik
segíti a betelepülőket		tapasztalatcserét folytat
közbiztonság védelme		
lehet képviselőtestületi tag, lehet polgármester (nincs összeférhetetlenség)		

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – GÉPJÁRMŰ-ÜZEMELTETÉS

Nincs meghatározva, hogy a falu-, tanyagondnoki szolgálat milyen típusú gépjárművel (teher-, személygépkocsi, vagy busz) látható el, csak az a lényeg, hogy az **a szolgálat feladatainak ellátására alkalmas**, és a közúti közlekedésre megfelelő műszaki állapotban legyen.

A falu-, tanyagondnoki szolgálat esetén a szolgáltatáshoz használni kívánt gépjárműre **kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási és casco** biztosítási szerződéssel kell rendelkezni.

A közúti közlekedési szolgáltatásokról és a közúti járművek üzemben tartásáról szóló 89/1988. (XII. 20.) MT rendelet 25. § (1) bekezdése alapján a járművek jogszerű használatáért, valamint az üzem-, forgalombiztonsági és környezetvédelmi követelményeknek megfelelő műszaki állapotáért **az üzemben tartó a felelős.**

A közúti közlekedés során **a gépjármű vezetőjének kötelessége** és felelőssége a közúti közlekedés szabályairól szóló jogszabály (1/1975. (II. 5.) KPM–BM együttes rendelet) betartása.

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – GÉPJÁRMŰ-ÜZEMELTETÉS

A közlekedés résztvevői

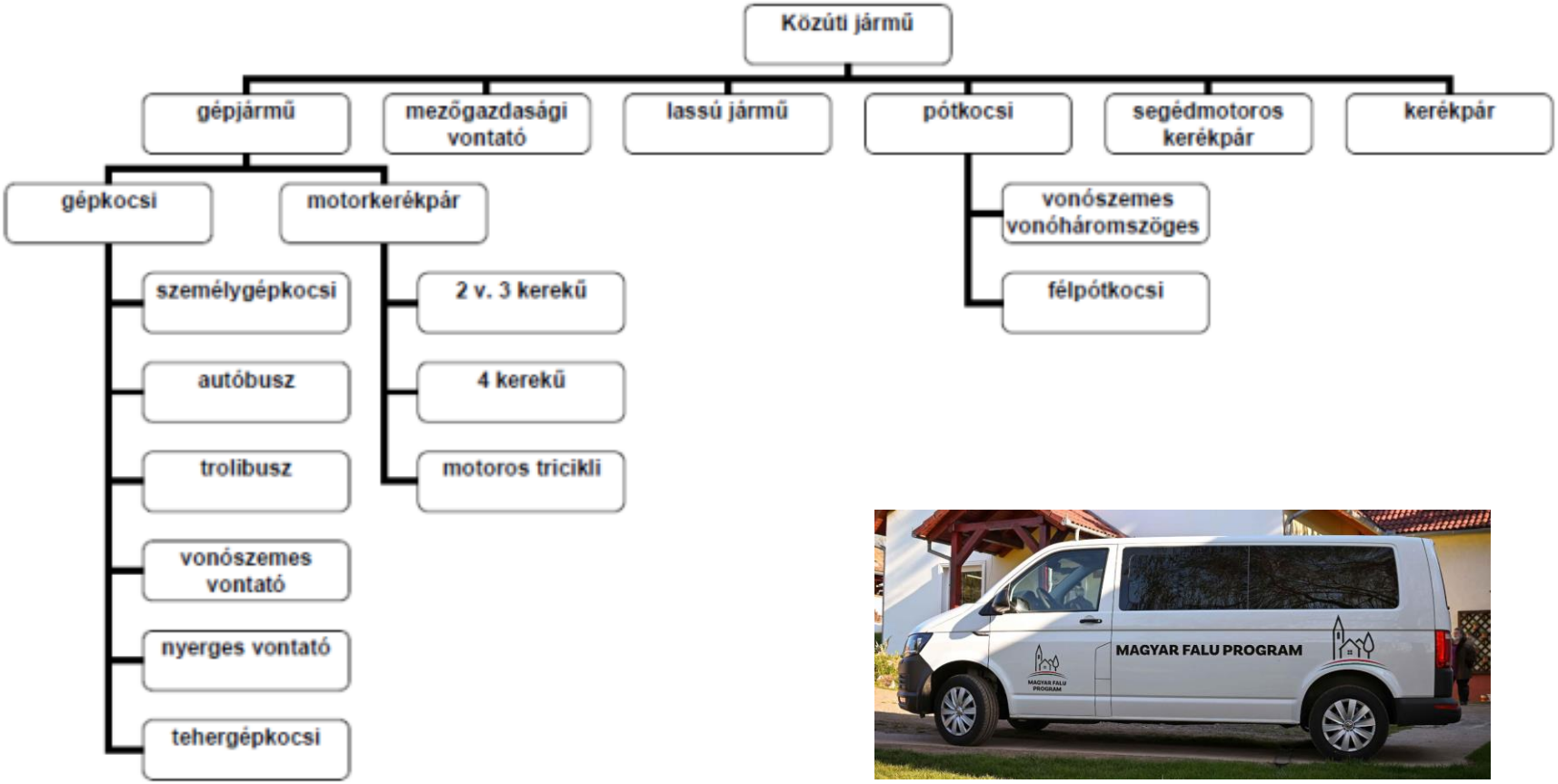

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – GÉPJÁRMŰ-ÜZEMELTETÉS

Elsőbbségi viszonyok – tovább haladási jog

1. Rendőri karjelzés

1. Közúti jelzőlámpa

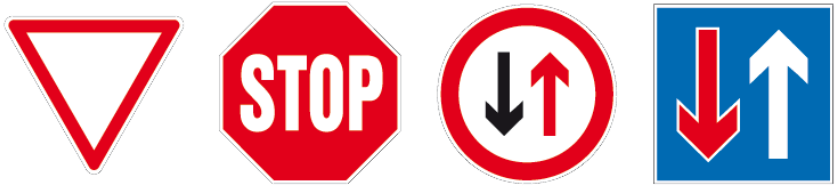

1. Közúti jelzőtábla

1. Útburkolat minősége

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – GÉPJÁRMŰ-ÜZEMELTETÉS

Közúti jelzőtáblák + kiegészítő táblák

Útburkolati jelek

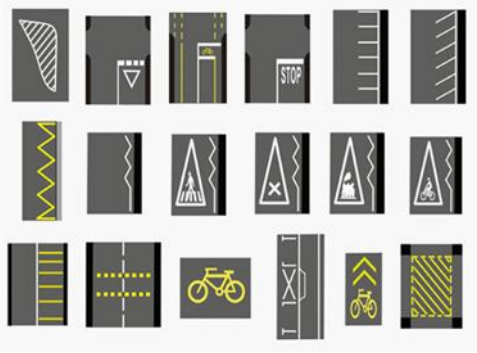

Sebességhatárok

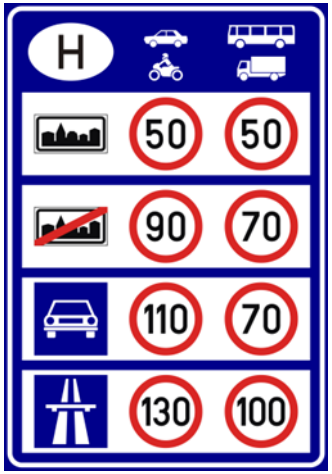

Szabályszegés

- zéró tolerancia
- objektív felelősség
- közigazgatási bírság
- szabálysértés
- büntetőpont
- utánképzés

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – GÉPJÁRMŰ-ÜZEMELTETÉS

Egyenrangú útkereszteződés

Jobbkéz-szabály – Kanyarodási szabály

Kivétel:

- balról jövő villamos
- megkülönböztető hang- és fényjelzést adó jármű
- kivételes jobbkéz-szabály
- kötött pályás jármű elsőbbsége

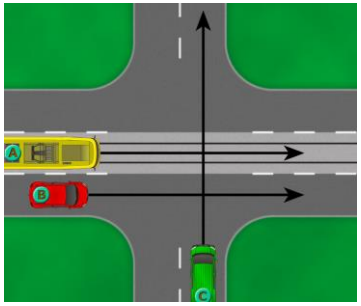

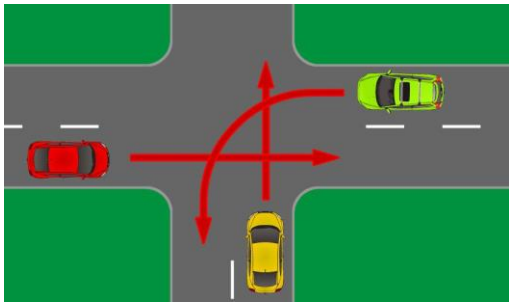

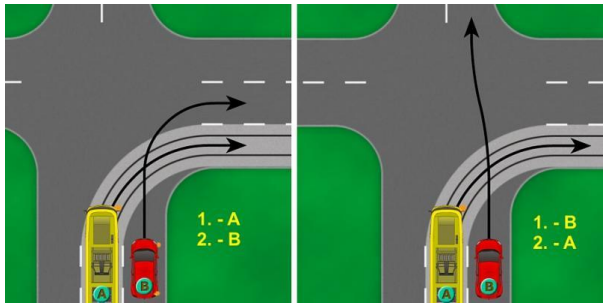

A FALUGONDNOKI, TANYAGONDNOKI TEVÉKENYSÉG ALAPISMERETEI – GÉPJÁRMŰ-ÜZEMELTETÉS

Iskolabusz, gyermekszállítás

- „Gyermekszállítás” tábla: a gyermekeket szállító autóbusz vagy az iskolabusz elején és hátulján elhelyezett – legalább 40x40 cm méretű, fényt kibocsátó, megvilágított vagy fényvisszaverő – tábla az álló jármű környezetében gyermekek közlekedésére figyelmeztet.
- A gépkocsiban 150 cm-nél alacsonyabb gyermek csak a testméretéhez és testsúlyához igazodó kialakítású gyermekbiztonsági rendszerben rögzítve szállítható. A gyermekbiztonsági rendszert a jármű e célra gyárilag kialakított rögzítési pontjaihoz, vagy az üléshez tartozó biztonsági övhöz kell a gyártója által megadott szerelési információknak megfelelően rögzíteni. A jármű szokásos haladási irányával ellentétes irányban a jármű első üléséhez a gyermekbiztonsági rendszer csak akkor szerelhető be, ha az üléshez légzsákot nem szereltek fel vagy a légzsák működésbe lépését el[illegible] megakadályozták. A 3 évnél fiatalabb gyermek csak gyermekb rendszerben rögzítve szállítható. A gyermeket a gyermekb rendszerhez tartozó hevederekkel (pántokkal) is rögzíteni kell.

A TÁRSADALOM ÉS KÖZÖSSÉGISMERET

A tantárgy célja:

- A falu-és tanyagondnok ismerje a környezetében zajló állampolgári, közösségi és társadalmi folyamatokat.
- Képes legyen saját állampolgári és közösségi élményeinek megfogalmazására, bemutatására
- Szerezzen tudást ismereteket, belátást a problémák, ügyek közösségi szintű kezelésének hatékonyságáról
- A szolgáltatást végzők ismerjék fel, hogy a falu-és tanyagondnoki szolgálat is beavatkozás a település életébe, és hatással van mások életére. Képes legyen maga is beavatkozni.
- Ismerje fel az együttműködések fontosságát, a partnerség kialakításának szükségességét

A NEMZET, ÁLLAM, ETNIKUM, TÖBBSÉG ÉS KISEBBSÉG

NEMZET

történelmileg kialakult, az összetartozás tudatával, valamint közös nyelvvel, kultúrával és hagyományokkal, azonos történelmi múlttal rendelkező etnikum.

ÁLLAM

Olyan politikai közösség, amelyet kormányzat irányít. amelynek meghatározott területi határok között szuverén fennhatósága van. Az állam és a nemzet fogalma nem esik mindig egybe, pl. a magyar nemzethez tartozók jelentős része nem Magyarország (a magyar állam) területén él.

ETNIKUM

Etnikum alatt az összetartozás tudatával, történelmileg kialakult, illetve közös nyelvvel, kultúrával és hagyományokkal rendelkező népességet értünk. Magyarországon jelenleg 13 elismert nemzetiség él, ebből 12 nemzeti kisebbség és egy etnikai kisebbség, a cigányság.

SZOKÁS, HAGYOMÁNY, ILLEM, ERKÖLCS, JOG

Írott társadalmi szabály: jog

Íratlan társadalmi szabályok: szokás, hagyomány, erkölcs, illem

- **JOG**
  A jog olyan írott társadalmi szabály (törvény), amely keletkezése állami szervekhez kötődik.
  Az ókori államok megalakulásától kezdve léteznek jogszabályok, törvények.
  Betartásuk mindenki számára kötelező, érvényesülésüket az állami szervek végső soron kényszerrel biztosítják.
  A jog jelentős forrása az íratlan társadalmi szabályok (szokás, hagyomány, illem, erkölcs), azokból sokat átemelnek a törvényekbe.

SZOKÁS, HAGYOMÁNY, ILLEM, ERKÖLCS, JOG

- **SZOKÁS**
  A többség által követett magatartásformát tartják szokásnak
- **HAGYOMÁNY**
  A közösségben kialakult, továbbélő szokás, ízlés, felfogás, cselekvés, amelyek nemzedékről nemzedékre öröklődnek.
- **ILLEM**
  Az illem a társas érintkezés alapjait képezi, a másokkal való viselkedést szabályozza. Az illem maga a jó modor, a kulturált viselkedés, amely eszköz, és bizonyos helyzetekben védelem.
- **ERKÖLCS**
  Olyan normák, elvek összessége, amelyek a jó-rossz, helyes-helytelen megkülönböztetését segítik elő. Az erkölcs sajátossága, hogy az ember magatartását "belülről" szabályozza.

MAGYARORSZÁG ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ ORSZÁGAINAK POLITIKAI INTÉZMÉNYRENDSZERE

- **A Magyar Köztársaság** - a nyugat-európai országok politikai berendezkedéseihez hasonlóan - **parlamentáris demokrácia.**
- Politikai intézményrendszer főbb részei:
  - az országgyűlés és a köztársasági elnök
  - a kormány
  - a bíróságok és az ügyészi szervezet.
- A tagállamok és az EU vezetői az **EURÓPAI TANÁCS** keretében határozzák meg az átfogó uniós prioritásokat.
- A **EURÓPAI PARLAMENT** közvetlenül megválasztott képviselői az európai állampolgárokat képviselik.
- Az EU egészének érdekeit az **EURÓPAI BIZOTTSÁG** képviseli, amelynek tagjait a tagállami kormányok nevezik ki.
- A tagállami kormányok érdekképviseleti intézménye az **EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA.**

AZ EURÓPAI INTEGRÁCIÓ KÉRDÉSEI

- **Az integráció költségvetési eszközei:**
  - Közös Agrárpolitika (KAP)
  - Strukturális és Kohéziós Alap
  - Kutatás

- **Szolidaritás és társadalmi kohézió:**

A társadalompolitika alakítása nem az EU, hanem az egyes tagállamok hatáskörébe tartozik. 2000-ben az EU vezetői megalapították a Társadalmi Befogadás Folyamatát. Azóta az EU keretrendszert biztosít a nemzeti stratégiai fejlesztésekhez és a szegénységről és a társadalmi kirekesztésről szóló tagállamok közötti politikai koordinációkhoz.

- **Az EU viszonya a fejlődő országbeli partnereihez**
  - Nemzetközi Szolidaritás
  - Emberi jogok és igazságtalanság a világban
  - EU és az új hatalmak

- **Globális hatás:** *klímaváltozás*

A MAGYAR TÁRSADALOM NÉPESEDÉSI HELYZETE, A CSALÁDSTRUKTÚRA JELLEMZŐI

A népesség megoszlása korcsoportok szerint (%):

	2006	2010	2014	2015	2016	2017	2018
0–14 év	15,4	14,7	14,4	14,5	14,5	14,5	14,5
15–24 év	12,9	12,5	11,9	11,6	11,4	11,1	10,9
25–49 év	35,8	35,8	35,6	35,7	35,8	35,9	35,9
50–64 év	20,1	20,3	20,5	20,3	20,0	19,8	19,7
65–79 év	12,3	12,7	13,4	13,7	14,0	14,3	14,6
80+ év	3,5	3,9	4,2	4,2	4,3	4,3	4,4

Forrás: Eurostat (letöltés ideje: 2019. 07. 03.)

A MAGYAR TÁRSADALOM NÉPESEDÉSI HELYZETE , A CSALÁDSTRUKTÚRA JELLEMZŐI

- Magyarország területe 93 030 km^2.
- Népessége 2018-ban 9 772 756 fő.
  Az ország népessége – folyamatosan csökken.
- A halálozások jelentősebb, valamint a születések számának kisebb mértékű csökkenése mellett a természetes fogyás nő.
- Születéskor várható átlagos élettartam növekvő tendenciát mutatott, férfiak esetében 2017-ben 72,43, nők esetében 78,99 év volt.
- 2019-ben a lakosság 70,5%-a városokban, illetve városi közösségekben él;
  Budapesten és agglomerációjában a teljes népesség közel 30%-a összpontosul. Az ország lakónépessége Közép-Magyarországra, illetve az ország nyugati részére koncentrálódik

A MAI CSALÁDSTRUKTÚRA JELLEMZŐ

Az elmúlt 50 év jelentősebb családszerkezeti változásai:

- párkapcsolaton alapuló együttélési formák arányának csökkenése (házasság népszerűségének csökkenése); egyszülős családok arányának növekedése;
- gyermekszám csökkenése;
- az egyedül élők arányának növekedése;
- a három- és többgenerációs együttélési formák visszaszorulása.

A CSALÁD SZEREPE, FUNKCIÓJA ÉS HELYE A TÁRSADALOMBAN

A CSALÁD a legelső és érzelmileg mindvégig a legjelentősebb közösség életünkben, amely a társas viselkedés szokásrendjébe vezet bennünket. Az egyén és a társadalom közti közvetítő kiscsoport. A kultúra szokásait, szabályait, a külső elvárásokat jórészt itt tanuljuk meg. (Bagdy Emőke)

A CSALÁD FUNKCIÓI és átalakulásuk:

- OKTATÁSI, TANULÁSI FUNKCIÓ:
  a gyermekek a szülőktől veszik át azokat az ismereteket amelyekkel, fenntartható a háztartás, a gyermeknevelés, a családi gazdálkodás, esetlegesen a családi mesterség folytatása.
- TERMELŐI FUNKCIÓ:
  önellátó, családi hagyományokon alapuló termelés napjainkra kikerült a család keretei közül, nagyüzemi termeléssel állítják elő a fogyasztási cikkeket.
- REPRODUKCIÓS FUNKCIÓ: a gyermekvállalás
- PSZICHOSZOCIÁLIS FUNKCIÓ:
  a családtagnak fontos, hogy érzelmi szállal kötődjön a családhoz, a család tagjaihoz, része legyen a szociális kapcsolatrendszernek, legyenek viszonzott érzelmek a család részéről.

MUNKANÉLKÜLISÉGI RÁTA A 15-64 ÉVESEK KÖRÉBEN, % FORRÁS: WWW.KSH.HU

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Munkanélküliségi ráta a 15-64 évesek körében, %	11,1	10,2	7,8	6,8	5,1	4,2	3,7	3,5
Budapest	9,6	8,6	6,0	5,1	4,4	2,9	3,1	2,5
Pest	9,4	9,2	6,5	5,7	3,1	2,6	2,3	2,4
Közép-Dunántúl	10,0	8,8	5,6	4,5	3,0	2,3	2,2	1,9
Nyugat-Dunántúl	7,6	7,7	4,6	3,8	2,7	2,5	2,0	1,8
Dél-Dunántúl	12,1	9,3	7,9	8,2	6,2	6,4	5,6	4,8
É-Magyarország	16,2	12,6	10,5	8,7	6,3	5,9	4,8	4,5
Észak-Alföld	14,0	14,3	11,9	10,9	9,3	7,4	6,7	6,4
Dél-Alföld	10,3	11,1	9,0	8,0	5,6	4,2	3,4	3,5

MUNKANÉLKÜLISÉGI RÁTA ALAKULÁSA A JÁRVÁNY IDŐSZAKBAN (FORRÁS: WWW.KSH.HU)

	2019.	2020. I. negyedév	2020. II. negyedév
Budapest	2,5	2,6	3,9
Pest	2,4	2,5	3,6
Közép-Dunántúl	1,9	2,3	3,9
Nyugat-Dunántúl	1,8	1,5	3,4
Dél-Dunántúl	4,8	6,2	5,2
Észak-Magyarország	4,5	4,4	4,6
Észak-Alföld	6,4	7,1	7,0
Dél-Alföld	3,5	4,0	5,5
Ország összesen	3,5	3,7	4,6

CSALÁD MŰKÖDÉSÉNEK VÁLTOZÁSA A MUNKANÉLKÜLISÉG HATÁSÁRA

- A család az **egészséges társadalom alapegysége**, nehézségei, problémái kihatnak mind a családtagokra, mind pedig a *magasabb szintű társadalmi struktúrákra* is.
- A család egységét, kohézióját veszélyeztető tényezők közül kiemelhetjük a **munkanélküliséget**, mely a család gazdasági alapjait ássa alá.
- Instabilitást, funkciózavart okoz a háztartási erőviszonyokban, a családi alrendszerek működésében, a családtagok funkciójában, vásárlási szokásokban, munkamegosztásban, szülői tekintélyben és fegyelmezésben.

CSALÁD MŰKÖDÉSÉNEK VÁLTOZÁSA A MUNKANÉLKÜLISÉG HATÁSÁRA

- A **munkanélküliség** olyan **feszültséget, élethelyzet-változást** okoz, mind az egyénre, mind pedig a **család tagjaira** nézve, melyre sem pszichikai, sem gazdasági értelemben nem tudnak felkészülni, és ez még inkább fokozza a stresszt, a családra nehezedő nyomás.

- A munkahely elvesztésével megindul egy sajátos **átrendeződés** a családi struktúrában. A családban elfoglalt pozíciók megváltoznak, az aktív kereső inaktívvá, tulajdonképpen eltartottá válik, hiszen jövedelme jelentősen csökken, sőt egy idő után akár meg is szűnhet.

A CSALÁD MŰKÖDÉSÉNEK VÁLTOZÁSA

- **2020. júniusban**
- A munkanélküliek átlagos létszáma 240 ezer fő, a munkanélküliségi ráta 5,1% volt.
- Az előző hónaphoz képest a munkanélküliek száma 25 ezer fővel, a 2019. júniushoz képest pedig 92 ezer fővel nőtt. A munkanélküliségi ráta egy hónap alatt 0,5, egy év alatt 1,9 százalékponttal emelkedett.
- Az inaktívak száma jelentősen, 84 ezer fővel csökkent májushoz képest, a korábban munkahelyüket elvesztett személyek nagy része ugyanis – a személyes kapcsolatok korlátozásának feloldását követően – aktívan kezdett munkát keresni. Közülük 58 ezren el is kezdtek dolgozni, növelve a foglalkoztatottság szintjét. További 25 ezren azonban – annak ellenére, hogy aktívan kerestek munkát, és 2 héten belül munkába is tudtak volna állni – nem találtak munkalehetőséget…

- KSH Gyorsjelentés, 2020. július

A FOGLALKOZTATÁS ALAKULÁSÁT BEFOLYÁSOLÓ POLITIKÁK

- **A gazdaságpolitika** meghatározza a gazdasági fejlődés irányát és a megvalósításhoz szükséges eszközöket, a beruházások, a termelés ösztönzésével vagy visszafogásával alakítani képes a munkaerő-keresletet.
- **A népesedéspolitika** a demográfiai folyamatok befolyásolására irányul, amely a munkaerő kínálat alakulására hat.
- **A szociálpolitika** feladata a piaci kudarcok következményeinek enyhítése, a rászorulók, az önhibájukon kívül munka nélkül maradottak megélhetésének biztosítása.

A FOGLALKOZTATÁS ALAKULÁSÁT BEFOLYÁSOLÓ POLITIKÁK

Aktív és passzív foglalkoztatáspolitikai eszközök:

- **Az aktív** foglalkoztatáspolitikai eszközök az álláskeresők munkához való hozzájutását segítik elő az álláskeresők képzése és a munkaadók foglalkoztatási képességének, lehetőségeinek növelése révén.
- **A passzív** foglalkoztatáspolitikai eszközök az álláskeresők (munkanélküliek) ellátását szolgálják az állás keresés időszakában.

A TÁRSADALOM PEREMÉN

- Ha az új évezred posztmodern díszletei mögé merészkedünk – létezik még efféle vakmerőség – egy elképesztő ütemben fejlődő gazdaság, és a szegénység globális szélesedésének, illetve mélyülésének ellentmondásával átitatott éra tárul a szemünk elé – 800 millió éhező és 1 milliárd, napi alig egy dollárból megélni kényszerülő ember tehetetlen nyomora, és 34 millió embertársunk telhetetlen vagyona. (*McCarthy*, 2015; *Shaikh*, 2005)

AZ EGYENLŐTLENSÉG A TÁRSADALMI BAJOK GYÖKERE

- *„Amíg nem oldják meg radikálisan a szegénység problémáját azzal, hogy lemondanak a piac abszolút autonómiájáról és a pénzügyi spekulációról, és felszámolják az egyenlőtlenség strukturális okait, nem fogják megoldani a világ problémáit, és egyáltalán: bármely problémát. Az egyenlőtlenség a társadalmi bajok gyökere.”* (*I. Ferenc pápa*, 2014, 160. o.)

A SZEGÉNYSÉG OKAI, MEGJELENÉSI FORMÁI, KÖVETKEZMÉNYEI

„A szegénység egyes jelei néha olyan elviselhetetlenek, hogy a közfigyelmet is sikerül ideig-óráig felkelteniük.

Általánosabb azonban a közöny és a távolságtartás. A közönség belefáradt abba, hogy folyton szembesüljön a társadalom kudarcaival, a kolduló, hajléktalan emberroncsokkal, a megélhetési (vagy reménytelenségi?) bűnözés terjedésével, amely egyre fiatalabb gyerekeket is magával sodor.”

(*Ferge,* 2008, 5. o.)

A TÁRSADALMI EGYENLŐTLENSÉGEK ÉS VÁLTOZÁSAI

Az egyenlőség kettős értelmezése

Az egyenlőség fogalmát alapvetően két értelemben szokás használni.

- Az aktuális pozíciók egyenlősége azt jelenti, hogy a társadalom minden tagjának az adott időszakban azonos a jövedelme, a vagyona, azonosak a lakásviszonyai stb.
- Az esélyek egyenlősége pedig azt jelenti, hogy a társadalom minden tagjának (legalábbis életpályája elején) egyenlő esélye van arra, hogy a jövedelem stb. szempontjából kedvező pozíciókat érjen el.

A TÁRSADALMI EGYENLŐTLENSÉGEK ÉS VÁLTOZÁSAI

- A társadalmi egyenlőtlenségen azt értjük, hogy az egyének és családok, valamint a különféle ismérvek alapján definiált társadalmi kategóriák helyzete a társadalomban nagy különbségeket mutat. Az egyenlőtlenségnek számos dimenzióját lehet megkülönböztetni. Ilyenek a jövedelem, a vagyon, a munkakörülmények, a lakásviszonyok stb. A felsoroltak mind a társadalmi pozíciók közötti egyenlőtlenségek.
- Az esélyegyenlőtlenség szorosan kapcsolódik a társadalmi egyenlőtlenségek fogalmához. A társadalmi egyenlőtlenségek tekintetében két kategóriát különböztethetünk meg: a társadalmi pozíciók közötti egyenlőtlenségeket és a társadalmi pozíciókba való bejutás egyenlőtlenségeit. Ez utóbbit nevezzük esélyegyenlőtlenségnek.

A SZEGÉNYSÉG OKAI, MEGJELENÉSI FORMÁI, KÖVETKEZMÉNYEI

- A szegénység kialakulásának okait keresve első helyen a világban a munkalehetőségek hiánya, a teljes vagy részleges munkanélküliség áll.
- A második oka a képzetlenség és a funkcionális analfabetizmus. Ez a két ok összefügg egymással, hisz sok esetben a képzetlenség miatt nincs munkahelyük az embereknek.

MI TESZ SZEGÉNNYÉ VALAKIT?

- A munkajövedelem hiánya, a munkanélküliség, az alacsony, a rendszertelen jövedelem, az alacsony iskolai végzettség, a regionális egyenlőtlenségek, az etnikai hovatartozás. A szegénység nem más, mint megfosztani valamitől az embert, a családot, vagyis depriváció.
- A megfosztottság az élet minden területén jelentkezik, a szegénységben élő emberek életéből hiányzik a gazdasági, a kulturális és a társadalmi tőke is.

A SZEGÉNYSÉG OKAI, MEGJELENÉSI FORMÁI

- **A szegénység fogalmát napjainkban egyre inkább felváltja a társadalmi kirekesztés, kirekesztődés fogalma.** Ez a meghatározás jóval szélesebb jellemzőket takar, mint a szegénység meghatározása.
- A jövedelem- és munkanélküliség mellett jelenti a lakhatástól, az oktatástól, az egészségügyi és szociális ellátórendszertől, a kommunikációtól, a közlekedéstől, a társadalmi segítségnyújtástól való megfosztottságot is. Sőt, kirekesztett az az ember is, aki nem fér hozzá az életét befolyásoló és meghatározó információkhoz, pl. a lakóhelyén született döntésekhez, a döntés-előkészítés véleményezéséhez.

2003. ÉVI CXXV. TÖRVÉNY AZ EGYENLŐ BÁNÁSMÓDRÓL ÉS AZ ESÉLYEGYENLŐSÉG ELŐMOZDÍTÁSÁRÓL

- 8. § Közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek minősül az olyan rendelkezés, amelynek eredményeként egy személy vagy csoport valós vagy vélt

a) neme, b) faji hovatartozása, c) bőrszíne, d) nemzetisége, e)12 nemzetiséghez való tartozása, f) anyanyelve, g) fogyatékossága, h) egészségi állapota, i) vallási vagy világnézeti meggyőződése, j) politikai vagy más véleménye, k) családi állapota, l) anyasága (terhessége) vagy apasága, m) szexuális irányultsága, n) nemi identitása, o) életkora, p) társadalmi származása, q) vagyoni helyzete, r) foglalkoztatási jogviszonyának vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyának részmunkaidős jellege, illetve határozott időtartama, s) érdekképviselethez való tartozása,
t) egyéb helyzete, tulajdonsága vagy jellemzője (a továbbiakban együtt: tulajdonsága)

miatt részesül kedvezőtlenebb bánásmódban, mint amelyben más, összehasonlítható helyzetben levő személy, csoport részesül, részesült vagy részesülne.

HÁTRÁNYOS HELYZETŰ TÁRSADALMI CSOPORTOK

- alacsony iskolázottságúak,
- pályakezdő munkanélküliek,
- idős korú (45 év felett!) munkanélküliek vagy veszélyeztetettek,
- női munkanélküliek (nagycsaládosok, gyermeküket egyedül nevelők),
- szociális konfliktusokkal rendelkező családok,
- hátrányos helyzetű térségben vagy településen élők,
- depressziós ipari övezetben élők,
- megváltozott munkaképességűek, egészségkárosodottak, fogyatékosok,
- romák,
- állami gondozottak,
- börtönből szabadultak,
- társadalmi beilleszkedési zavarokkal küzdők (drogfüggők, szenvedélybetegek, depressziós tünetekkel rendelkezők, szociopátiás személyek).

A MAGYARORSZÁGI SZEGÉNYSÉG FŐ JELLEMZŐI,

- 2013-ban elsősorban a nettó reálbérek növekedése volt hatással a szegénység alakulására.
- 2014-ben pedig a közfoglakoztatottak és a versenyszférában dolgozók száma is jelentősen növekedett, párhuzamosan a reálbérek emelkedésével.

EUROSTAT SZEGÉNYSÉGI MUTATÓI, 2014.

- A 13 elemből álló mutatóból kikerült a színes TV, telefon, mosógép, bekerült viszont cipők, ruhák, bútorok cseréje, valamint az internet, a rendszeres kikapcsolódás és a rendszeres találkozó a barátokkal étteremben.
- Tehát ha valaki nem tart rendszeres találkozókat barátaival az is a szegénység egy formája, szociálisan szegény. A súlyos anyagi szegénységben élők mutatója mellett ez az új mutató nemcsak az anyagi, hanem a szociális szegénységet is próbálja kimutatni.
- Ha valakire a 13 pontból 5 igaz, pl. a nyaralás, az autó, a kikapcsolódás, az internet és a barátokkal való találkozás akkor már mindenképpen anyagilag és szociálisan is szegény, habár egyáltalán nem biztos, hogy éhezik, vagy nélkülözőnek számít a Magyarországon megszokott fogalmak szerint.

SZEGÉNYSÉGI MUTATÓK

- Váratlan kiadások finanszírozása
- Évente egy hét nyaralás
- Minden törlesztőrészlet, lakbér és rezsi befizetése időre
- Hús, hal, vagy ezekkel azonos tápértékű vegetáriánus étel kétnaponta
- Az otthona melegen tartása
- Egy autó
- Az elhasznált bútorok cseréje
- Az elhordott ruhák lecserélése újakra
- Két pár cipő, a saját méretében
- Hetente egy kevés pénz nem létszükségleti kiadásokra
- Rendszeres kikapcsolódás
- Havonta egyszer egy étel vagy ital elfogyasztása barátokkal, családdal
- Internet

A ROMA LAKOSSÁG ÉLETHELYZETE

A romák esetében a kirekesztettségnek elkülöníthető etnikai jellege van, az előítéletek azonban nem okai, hanem megjelenései a felszín alatti erőforrásokért való küzdelemnek.

- Alacsony foglalkoztatottság a romák körében
- Az oktatási rendszerből kieső romák
- Elszegényedő roma népesség
- A romák politikai részvétele
- A romák egészségügyi helyzete
- Konfliktusok romák és nem romák között

NEMZETI TÁRSADALMI FELZÁRKÓZÁSI STRATÉGIA

- Minden harmadik ember a szegénységi küszöb alatt él, közülük 1,2 millióan mélyszegénységben.
- A szegénységi kockázatok különösen sújtják a gyermekeket és a hátrányos helyzetű térségekben élőket.
- A romák nagy többsége, mintegy 5-600 ezren (összlétszámuk a becslések alapján kb. 750 ezer) az utóbbi csoporthoz tartozik.
- A romák felzárkóztatását megcélzó politikát nem lehet elválasztani a szegénység elleni általános küzdelemtől, a társadalmi és a gazdasági versenyképesség javításától.

(Nemzeti Roma Stratégiák 2020-ig tartó uniós keretrendszere; Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiához kapcsolódó, 2012-2014. évekre vonatkozó kormányzati intézkedési terv elfogadása) romagov.kormany.hu

NEMZETI TÁRSADALMI FELZÁRKÓZÁSI STRATÉGIA

- Aktivizálás: az inaktív munkaképes emberek ismét aktívak legyenek, és felelősséget vállaljanak sorsukért
- Teljesítmény-elvűség: az állami támogatások, juttatások esetén magától a támogatottól is eredményt várnak el
- Koordináció: a különböző szakpolitikák rendszerének összehangolása
- Komplexitás: a szegénység által sújtott területeket – a foglalkoztatást, oktatást, egészségügyet, lakhatást – összehangolva, együtt kell kezelni
- Ellenőrzés: olyan monitorozási rendszer kialakítása és működtetése, amelynek segítségével a programok eredményessége kimutatható

TÁRSADALMI FELZÁRKÓZÁS BEAVATKOZÁSI TERÜLETEI, INTÉZKEDÉSEK

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat alelnöke, Vecsei Miklós nyilatkozott így, aki miniszterelnöki biztosként felügyeli a cigányság felzárkóztatását:

- Elképzelhetetlenül sokat", több tízezer cigány gyermeket érint ma Magyarországon a nélkülözéssel és nyomorral leírható élethelyzet - mondta ki a cigányság felzárkóztatásáért felelős miniszterelnöki biztos.
- Nagy szükség van a mielőbbi célzott segítségre, mert a gyermek első 1000 napjában dőlnek el az alapvető dolgok az életében, illetve azt is kimondta, hogy szerinte most mekkora a cigány és nem cigány nők termékenységi rátája.
- 2019-ben egy kormányhatározat azt rögzítette, hogy a programba 300 hátrányos helyzetű települést vontak be és az első 30 településen megvalósítandó fejlesztésekhez 10 milliárd forintos keretet különítettek el a költségvetésben.

TÁRSADALMI FELZÁRKÓZÁS BEAVATKOZÁSI TERÜLETEI, INTÉZKEDÉSEK

- A gyerekesélyprogram keretein belül 2010 óta a 31 legszegényebb járás 750 településén kísérik figyelemmel a legelesettebbek mindennapjait és az a tapasztalat, hogy vannak települések, amelyek tudnak élni a pályázati, fejlesztési lehetőségekkel, és vannak, amelyek nem. Emiatt arra jutottak, hogy a 750-ből **150-nél további segítségre van szükség a fejlődés elindításához és további 150 települést találtak még a statisztikai adatok vizsgálatával**, ahol szintén szükséges a beavatkozás.

TÁRSADALMI FELZÁRKÓZÁS BEAVATKOZÁSI TERÜLETEI, INTÉZKEDÉSEK

- "Az elmúlt évtizedekben sokan megfogalmazták a teendőket, de a többségi társadalommal nem konzultáltak. Olyan intézkedéseknek van értelmük, amelyeket a többség legalább elvisel. Mi ezért a gyermekekre fókuszálunk. Ebben lehet konszenzus, hiszen mindenki tudja: egy kisbaba nem tehet róla, hová születik."
- **"Muszáj most tennünk valamit, hogy 2050-ben élhető hely legyen Magyarország."**

A SZOCIÁLIS MUNKA ÉS A SEGÍTŐ FOGLALKOZÁS
MIÉRT KELL SZOCIÁLIS MUNKÁT TANULNIA A FALUGONDNOKNAK?

Mert a szociális ellátórendszer része, és a **1993. évi III. törvény 60.§** kimondja:

- *„ A falugondnoki, illetve tanyagondnoki szolgáltatás célja a falvak és a külterületi vagy egyéb belterületi, valamint a tanyasi lakott helyek intézményhiányából és a közösségi közlekedés nehézségéből eredő* ***hátrányainak enyhítése****, az alapvető szükségletek kielégítését segítő* ***szolgáltatásokhoz****, közszolgáltatáshoz, valamint egyes alapszolgáltatásokhoz* ***való hozzájutás biztosítása****, továbbá az* ***egyéni, közösségi szintű szükségletek teljesítésének segítése****."*

- **Ki a falugondnok? (**Sofőr, Gondozó, Népművelő, Hivatalsegéd, Kisbíró? Szociális munkás?) **- Mindegyik**

A falu bizalmasa, a falu szíve, a falu szociális munkása, aki egész nap emberekkel tart kapcsolatot, beszélget és problémákat old meg.

A SZOCIÁLIS MUNKA DEFINIÁLÁSA

- Professzionális humán tevékenység - **szakma**
- **Eszköz** és nem cél – lehetőség egy romló szituációban a megoldási alternatívára
- Különböző tudományokra támaszkodik
- A szociális gyakorlat működési területéhez **szolgáltatás**, amely egyrészt megtesz mindent, hogy a **kliensek és a családjuk életfeltételei javuljanak**, pszichológiai egyensúlyuk megmaradjon, illetve visszaálljon.
- Másrészt hozzájárul **egyenlőtlen társadalmi struktúrák felszámolásához**, amelyek létrehozzák a szociális és pszichológiai problémákat.

A SZOCIÁLIS MUNKA MÓDSZEREI

1. Egyénekkel/ családokkal végzett szociális munka

- segítő tevékenység,
- egyéneknek, pároknak, családoknak nyújtunk segítséget.
- Ehhez mind belső, problémamegoldó képességüket, mind a családban, a személyes kapcsolatrendszerben rejlő lehetőségeket, mind a tágabb jelentésű szociális támogató hálózatot, mind az intézményi forrásokat használjuk

2. Csoportos szociális munka

- azonos problémával küzdő tagok csoportba szervezve, szerveződve
- demokratikus attitűddel, egységes cselekvéssel igyekeznek elérni kitűzött céljaikat.

3. Közösségi szociális munka

- A közösséget, mint egészet — társas kapcsolatainak és együttes cselekvésének minőségét — tekinti kiindulópontjának.
- Feladata az adott település, vagy lakóhely problémáinak felismerése, felismertetése és azok megoldási módjának kidolgozása közösen.

A HUMÁN ÖKORENDSZER

1. Az ember testileg
2. Intraperszonális szint
3. Interperszonális szint
4. Család és más kiscsoportok
5. Helyi közösség
6. Adott kultúra
7. Nemzet – állam – társadalom

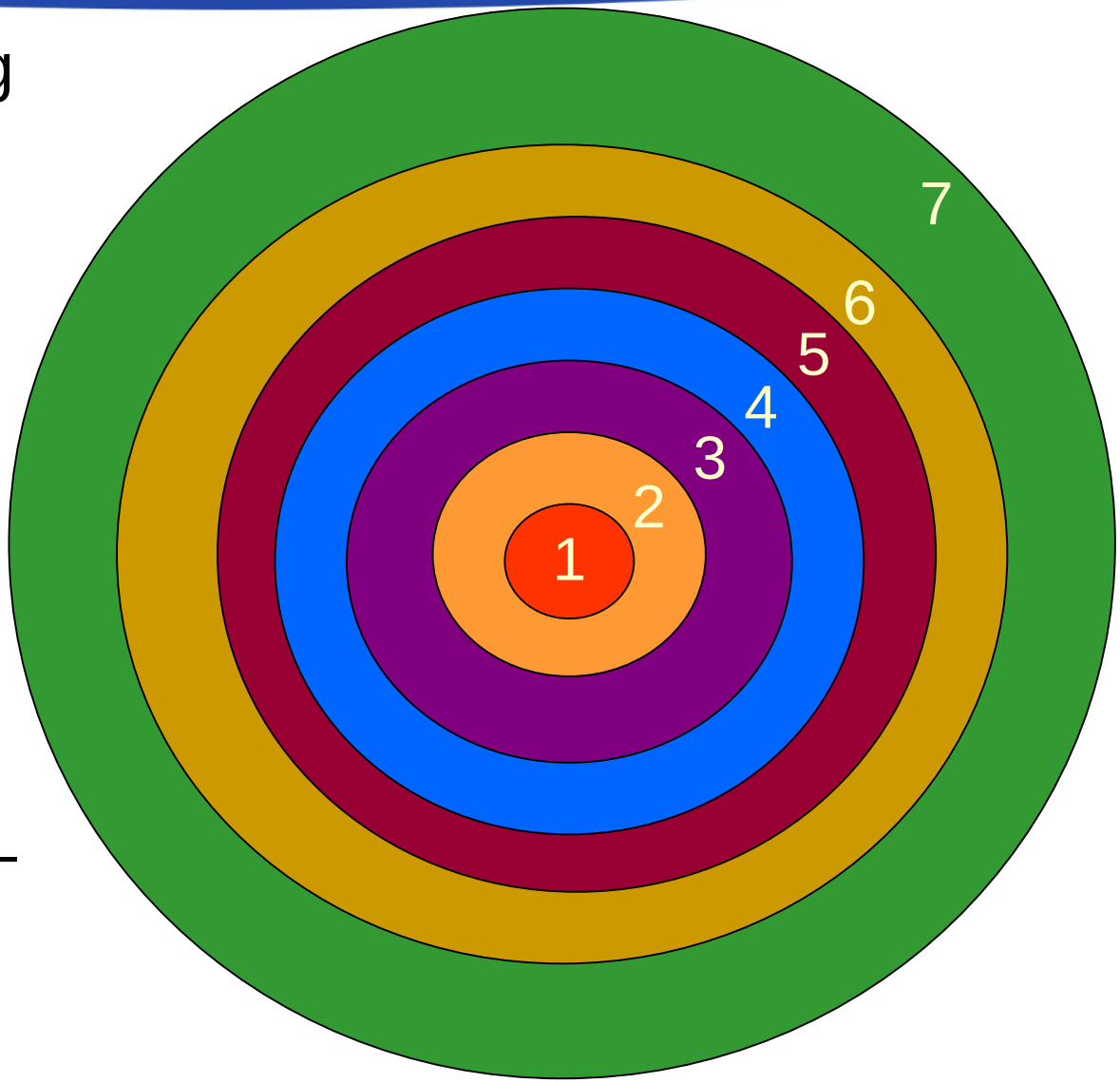

A SEGÍTŐ SZEMÉLYISÉGE/ ÉRTÉKRENDJE

Segítők mindazok, akik humán közép, vagy felsőfokú végzettséggel rendelkezve, formális, vagy informális szervezeti keretek között tevékenykedve, embereknek nyújtanak ellátást, gondozást, szolgáltatást. Lényege, hogy *emberekkel* foglalkoznak (a munka „tárgya” maga az ember), *embereknek* nyújtanak szakterületük, szaktudásuk birtokában segítséget(orvos, jogász, pedagógus lelkész,pszichológus, falugondnok, stb.).

- Munkaeszköze a saját személyisége
- „Tudjon szeretni és érezni”
- Önismerettel rendelkezik
- Önbizalom birtokában van – magabiztosság
- Önvédelem képessége – ne roppanjon össze
- Tolerancia
- Empátia, kongruencia
- Személyes határok fenntartásának képessége
- Fejlett kommunikációs készség
- Frusztrációtűrés, objektivitás, szakma – magánélet elválasztása

AZ ÉRETT ÉS A SZINDRÓMÁS SEGÍTŐ

„Az érett, hatékony segítő kapcsolatban a segítő reálisan látja önmagát, tud bánni szorongásaival, félelmeivel, elfogadja gyengeségeit, korlátait.”

A szindrómás segítő azért segít másokon, hogy saját valódi érzéseit, szükségleteit ne kelljen észrevennie, egy belső űrt tölt ki, mely a spontán érzésektől való félelemből származik, és összefügg az elutasított gyermek tudattalan dühével. Nem tudatos, rejtett a motivációja

A SEGÍTÉS DISZFUNKCIONÁLIS/ SZINDRÓMÁS TÍPUSAI

1. A foglalkozás áldozata – kerüli az intimitást azt a szakma pótolja számára.
2. "A hasító segítő": munkában perfekcionista (tökéletességre törekvő), otthon kisgyermek (aki védelemre, segítségre szorul).
3. A perfekcionista: a teljességre, tökéletes kapcsolatra törekszik, örök elégedetlen, depressziós.
4. A „kalóz”: foglalkozási szerepeivel,elszegényedett intim szféráját pótolja.
5. A munkaalkoholista: kényszeres, depresszív személy.

A SEGÍTŐ BESZÉLGETÉS JELLEMZŐI

A segítő, a beszédet használja eszközül, nem ritkán akadhat olyan helyzet is, hogy ez az egyetlen eszköze.
Az esetek közel 93%-ban a testbeszédünk határozza meg mennyire sikerült megértetnünk magunkat a másikkal.

- Egy technika, ahol a hangsúly a segítő figyelmén, nyitottságán, bizalmán van.
- Nondirektivitás – úgy irányítunk, hogy ne vegye észre, hogy irányítunk
- Odafordulás
- Empátia
- Bizalom
- Pedagógiai orientáció
- Kongruencia
- A kliens szubjektív világlátásának megértése
- Objektivitásra törekvés

A NON-DIREKTÍV BESZÉLGETÉSVEZETÉS KÉPESSÉGEI

1. Összpontosítás és követés
2. Hatékony kérdezés
3. Érzés visszatükrözés
4. Tartalmi visszatükrözés
5. Egyéni stílus kialakítása
6. Az információ strukturálása
7. Érzés közlése és közvetlensége
8. Hatékony konfrontáció
9. Én-feltárás
10. Az információ és a cselekvés strukturálása
11. Az előző képességek integrálása

A SEGÍTŐ BESZÉLGETÉS GYAKORLATI ESZKÖZTÁRA

- Aktív hallgatás
- Újra fogalmazás, parafrázis
- Érzelem visszatükrözés
- Visszautalás
- Összefoglalás
- Sűrítés
- Tisztázó kérdés
- Nyitott kérdés
- Késztetés
- Konfrontálás
- Blokkolás

KÖZLÉSSOROMPÓK

Verbális gát, olyan kommunikációs megállító tábla, amely megmérgezi az egyik fél mondanivalóját. A válaszok lassítják a problémamegoldást, vagy akadályozzák a kommunikációt. A közléssorompós válaszokban benne van az üzenetet küldő megváltoztatásának szándéka.

Thomas Gordon 12-féle közléssorompót határozott meg

- Parancs, utasítás
- Figyelmeztetés, fenyegetés
- Prédikáció, megleckéztetés
- Tanácsok, javaslatok, megoldások ajánlása
- Tanítás, kioktatás, logikai érvelés
- Bírálat, kritika, bíztatás
- Dicséret, egyetértés, pozitív értékelés
- Szidás, megbélyegzés, kritizálás
- Értelmezés, elemzés, megállapodás Bíztatás, rokonszerv
- Kérdezgetés, vallatás
- Visszavonulás, gúny, figyelmeztetés

ETIKA A SZOCIÁLIS MUNKÁBAN

Az etika a görög ethosz, szokás, használat, életmód jelentésű szóból származik.
Azzal a kérdéssel foglalkozik, hogy valamely cselekvés morálisan helyes-e ?

- **Az érték ami a jó, illetve elvárható. Az etika ami a helyes és korrekt**.

A falugondnok szakmai értékei:

- Mindenkinek egyenlő hozzáférés
- Felelősség
- Szakértelem
- A szakmai kapcsolat méltóságra épül
- Szabad érzelemnyilvánítás és elfogadás
- Megítélésmentes közelítés
- Szabad választás biztosítása a döntésekben
- Titoktartás
- Segítés
- Változás elérése

A SZOCIÁLIS MUNKA ETIKAI KÓDEXE

- Vezérlik a szociális munka gyakorlatát
- 1976 – etikai kódex
- Társadalompolitika, szociálpolitika értékrendjével megegyező

Szerkezete:

- Előszó
- Alapelvek
- Szociális munkás – kliens kapcsolata
- Szociális munkás – szakma kapcsolata
- Szociális munkás – munkatársak kapcsolata
- Szociális munkás és a munkahelyéhez, társadalomhoz való viszonya

SZOCIÁLIS MUNKA ALAPÉRTÉKEI

- szabadság, esélyegyenlőség, szolidaritás, béke, család,
- tolerancia, elfogadás, előítélet-mentesség, bizalom, őszinteség, igazságosság, tisztelet,
- kapcsolatteremtő készség, nyitottság, kitartás, együttműködési készség, barátság, empátia,
- kommunikációs készség, fegyelmezettség, tudás, hűség, alkalmazkodás, céltudatosság,
- szociális biztonság, emberi méltóság, hitelesség, demokrácia, mindenki számára szabad hozzáférés a lehetőségekhez, szolgáltatásokhoz

MIT JELENTENEK A DILEMMÁK?

- **választani** lehet/kell valamilyen lehetőségek közül.
- Ugyanakkor ez a **nehézsége** is, mert a dilemma lényege pontosan az, hogy érveket, információkat hoz fel a meglévő lehetőségekkel, esélyekkel szemben is.
- Választani kell, de gyakran úgy, hogy nem elégségesek,vagy éppen **ellentmondóak** az információk.
- a döntések nem egyszerűek, ezért **feszültségekkel** járnak

DILEMMAHELYZETEK A SZOCIÁLIS MUNKÁBAN

- A kliens és a szociális munkás kapcsolata a bizalmon alapul, de nem lehet bizalmaskodó.
- A szociális munkában összeférhetetlen a szociális munkás és a kliens közötti rokoni, baráti, közvetlen munkatársi, szerelmi, üzleti (haszonszerzésen alapuló) kapcsolat
- A szociális munkás arra törekszik, hogy az általa nyújtott szolgáltatások - megkülönböztetés nélkül - mindenki számára elérhetőek legyenek
- A kliensek számára juttatott javakból a szociális munkás nem részesülhet.

A SEGÍTŐ KAPCSOLAT DILEMMÁI

- Megbízhatónak tűnök?
- Egyértelműek a közléseim?
- Mekkora távolságot kell tartanom?
- Le tudok válni a kliensemről?
- Megengedem a kliensemnek, hogy önálló legyen? Tudok-e úgy segíteni, hogy nem értékelem?
- El tudom fogadni a kliensemet?
- Biztonságban érzi magát a kliens, ha velem beszélget?
- Meg tudom győzni a klienst, hogy ne féljen az értékelésemtől, mert én nem értékelek?
- Figyelmen kívül tudom hagyni a kliens múltját?
- El tudom fogadni, hogy minden embernek vannak erősségei?

A SEGÍTŐ KAPCSOLAT DILEMMÁI

- Beavatkozási dilemma
- Felelősség dilemma
- Elkötelezettségi dilemma
- Értékelő dilemma

BEAVATKOZÁSI DILEMMA – A SZOCIÁLIS MUNKÁS SZEMSZÖGÉBŐL

- Érdemes-e?
- Szabad-e?
- Lehet-e?
- Nem avatkozom be, mert megoldják maguk a problémát
- Beavatkozom, mert egy védelemre szoruló van a családban
- Beavatkozom, mert szaktudásommal segíthetek a megoldásra jutásban és megpróbálom elfogadtatni magam

MINDENKÉPPEN BEAVATKOZOM

- Ha a kliens maga kéri a segítséget
- Az általam felajánlott szolgáltatást elfogadja,
- a szociális szakembernek törvényi felhatalmazása van (nem szabad ezzel kezdeni!)
- ha közvetlen életveszélyről van szó, akkor jog és kötelesség az ő életét menteni.

BEAVATKOZÁSI DILEMMA – A KLIENS SZEMSZÖGÉBŐL

- Örül, hogy megoszthatja mással a problémáját
- Ellenáll, mert nem akarja „kiteregetni” a bajait mások előtt
- Felháborodik, és hivatkozik a jogaira

Felmerül a kérdés: Biztos, hogy az én feladatom; biztos én tehetem azt, amit a kliens érdekében meg kell tenni? Kinek a kompetenciája?

ÉRTÉKELŐ DILEMMA

- Adott egy „érdemes - érdemtelen” szegényt leíró norma, sztereotípia
- Adott a szociális szakember értékrendszere, ítélete, szimpátiája,szubjektivitása érzékenysége, stb. – az objektivitással szemben (méltányosság-túlszabályozás)
- Adott a szociálpolitika „szelektív” rendszere (rászorultsági elv)
- Az univerzális szociálpolitikai rendszer oldja fel a problémát

KONTROLL DILEMMA

- Az állami szociálpolitikai struktúrák felerősítik az ellenőrzést (pl.: közpénzek felhasználása, segélyek kiosztása - túlszabályozása)
- Ennek következménye a kontrolldilemma, a helyi autonómia, önállóság csökkenése
- Mennyire szólok bele a kliens életébe?
- Ellenőrzöm-e a szerződésben foglaltakat?
- Felismerem-e, hogy a megállapodás tartalmában van a hiba (nem teljesíthető)
- A szubszidiaritás elvével kívánják feloldani

ELKÖTELEZETTSÉGI DILEMMA

- A kliens melletti elkötelezettség szembekerül a saját munkaadójához kötődő alkalmazotti státuszával (bejelentsem a feketemunkást? Terhes lányanyát?)
- Ki mellett köteleződöm el?
- Sok bizonytalanság – kiégéshez vezethet
- Nehezíti a helyzetet ha egyedül dolgozik
- Megoldást jelenthet: esetmegbeszélő, szupervízió

FELELŐSSÉGDILEMMA – KOZMA JUDIT

- Ki a felelős az állampolgárok jólétéért? (polgárok, állam, közösség)
- Hol húzódik az önfelelősség és a közfelelősség határa?
- Empowerment – képessé tétel

*A szociális szakember tevékenységének lényege, a szolgáltatás felhasználójának a **segítése olyan tudások, készségek elsajátításában**, források létrehozásában, amelyek szükségesek a kliens érdekeinek megfelelő alakításához*

DILEMMAHELYZETEK A SZOCIÁLIS MUNKÁBAN

- Előítélet és diszkrimináció
- Deviáns magatartásformák, szokásostól eltérő életmódok elítélése.
- A személyes adatok kezelése és a személyiségjogok, az adatvédelem be(nem)tartása
- A gyermekek és fiatalok büntethetőségének kérdései
- A szakember és a kliens közötti bizalmi kapcsolat értelmezése (Mennyire kerülhetek közel a kliensemhez/ellátottamhoz?)

Szociális ellátórendszer

Pénzbeli és természetbeni ellátások

- Időskorúak járadéka
- Foglalkoztatást helyettesítő támogatás
- Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatása
- Gy. otthongondozási díja/Ápolási díj
- Települési támogatás
- Köztemetés, közgyógy, eü-i szolgáltatásra való jogosultság

Szociális alapellátások

- Tanya- és falugondnoki szolgáltatás
- Családsegítő szolgáltatás
- Étkeztetés
- Házi segítségnyújtás
- Jelzőrendszeres hsny
- Közösségi ellátások
- Nappali ellátás
- Támogató szolgáltatás
- Utcai szociális munka

Szociális szakellátások

- Ápolást, gondozást nyújtó
- Átmeneti elhelyezést nyújtó
- Rehabilitációs int.
- Támogatott lakhatás

FOGYATÉKOSSÁG FOGALMA, TÍPUSAI

***1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról* 4. §** E törvény alkalmazásában

fogyatékos személy: az a személy, aki tartósan vagy véglegesen olyan érzékszervi, kommunikációs, fizikai, értelmi, pszichoszociális károsodással - illetve ezek bármilyen halmozódásával - él, amely a környezeti, társadalmi és egyéb jelentős akadályokkal kölcsönhatásban a hatékony és másokkal egyenlő társadalmi részvételt korlátozza vagy gátolja;

Fogyatékosság típusai:

- Értelmi fogyatékosság
- Pszichoszociális fogyatékosság
- Autizmus és autisztikus spektumzavar (Asperger-szindróma, az autizmus spektrumzavarok közé tartozó pszichiátriai kórkép)
- Beszédfogyatékosság (némaság, dadogás, afázia)
- Hallássérülés (siket, nagyothalló)
- Látássérülés (vakok,gyengénlátók, aliglátók)
- Mozgáskorlátozottság
- Súlyos-halmozott fogyatékosság

1998. ÉVI XXVI. TÖRVÉNY A FOGYATÉKOS SZEMÉLYEK JOGAIRÓL ÉS ESÉLYEGYENLŐSÉGÜK BIZTOSÍTÁSÁRÓL

A FOGYATÉKOS SZEMÉLYT MEGILLETŐ JOGOK

- Környezet
- Kommunikáció
- Közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés
- Közlekedés
- Támogató szolgálat (1993. III. tv. 57. § (1) h.), segédeszköz

A támogató szolgálat célja és feladata: A támogató szolgálat célja a fogyatékos személy önrendelkezésén alapuló önálló életvitelének megkönnyítése, elsődlegesen a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítésével, valamint önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása

1998. ÉVI XXVI. TÖRVÉNY A FOGYATÉKOS SZEMÉLYEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÜK BIZTOSÍTÁSÁRÓL

AZ ESÉLYEGYENLŐSÍTÉS CÉLTERÜLETEI

- Egészségügy
- Oktatás, képzés
- Foglalkoztatás
- Lakóhely, közösségbe való befogadás, önálló életvitel
- Kultúra, sport

A REHABILITÁCIÓ

- A rehabilitáció során a megmaradt képességek kifejlesztődnek és olyan külső feltételek teremtődnek, ahol e képességeket lehet használni.
- A rehabilitáció folyamatában az ember egyre többre lesz képes.
- Károsodása és fogyatékossága ellenére egyre csökken helyzetének hátrányos volta.
- Közelít az ép emberek életviteléhez az életvitele.
- Egyre kevésbé lesz kiszolgáltatott, egyre inkább a maga urává válik.
- Önállóság legnagyobb mértékben történő kialakítása

MIKOR JÁR MAGASABB ÖSSZEGŰ CSALÁDI PÓTLÉK?

Tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos az a 18 évesnél fiatalabb gyermek, aki az 5/2003. (II.19.) ESZCSM rendeletben meghatározott betegsége, illetve fogyatékossága miatt állandó vagy fokozott felügyeletre, gondozásra szorul.

- Fogyatékossági támogatás
- Vakok személyi járadéka
- Rokkantsági járadék
- utazási kedvezmény, utazási költségtérítés

HOGYAN SEGÍTSÜNK? FOGYATÉKKAL ÉLŐ A CSALÁDBAN…

- Ne tekintsük passzív lénynek, hanem a hozzáfordulás, a vele való törődés, jogainak érvényesülése, segítése során várjunk el tőle állapotához mért aktivitást.
- A helyzet feldolgozása egyfajta gyászfolyamat engedni kell a családot, hogy szembe tudjon nézni a helyzettel-átélje-túltegye rajta magát-és megoldást találjon.
- A sérült gyermek és ép gyermek közötti kapcsolat, szülőik részéről neveléssel kapcsolatos kérdések
- Anya –férj és ép gyermek közötti kapcsolati rendszer (másképp élik meg mindannyian)
- Testvér helyzete („vulnerable child sindrome”) sérült gyermek sérülékeny testvére
- Önfeladás
- Érzelmi konfliktusok
- Anyagi nehézségek, Zárt szubkultúra a társadalmon belül, izolált élet
- Spontán kirekesztődés, szűkös társadalmi környezet
- Információ és élményszerzés segítése

- A segítés során figyelembe kell venni a család intim szféráját
- Partneri viszony
- Szakemberek közötti szoros együttműködés megvalósulása
- Megfelelő információszolgáltatással a család és a „világ” felé /Sport, Civil szervezetek, Közösségek, integrált közösségek/
- Mobilitás segítése.

AZ IDŐSKORÚAK FELOSZTÁSA A WHO OSZTÁLYOZÁSA SZERINT

- áthajlás kora 45-50-től 55-60 éves korig,
- idősödés kora 60-74 év,
- időskor 75-89 év,
- aggkor 90-99év,
- matuzsálemi kor 100 év felett.

A nyugdíjkorhatár kitolódásával újra kell fogalmaznunk, át kell értékelnünk az „időskor” kronológiáját

PSZICHO-SZOCIÁLIS VÁLTOZÁSOK IDŐSKORBAN

- a szeretett lény elvesztése halál, áthelyezés, válás, elidegenedés következtében kapcsolatok elveszítése a veszteségek miatt,
- veszteség miatti szerepvesztés,
- érzékelés károsodása miatt kialakuló szocializációs nehézségek,
- egészségi állapot, a kapcsolatok és az anyagi helyzet változásaihoz való alkalmazkodás szükséglete: társadalmi elszigeteltség, megváltozott szerepvállalás, megváltozott családi folyamatok, megváltozott szexuális szokások, bánkódás.

AZ IDŐSKORBAN MEGJELENŐ VESZÉLYEK

- kétségbeesés,
- kiábrándultság,
- fölöslegesség érzése,
- beszűkülés, elmagányosodás,
- félelem a betegségtől, a haláltól.

IDŐSKORI VESZTESÉGEK

- Az öregedést sokszor traumaként éli meg
- Mind testileg, mind társadalmilag másságot, megváltozottságot tapasztal
- Érzékelése és mozgásképessége átalakul, s olyan élettani és pszichés változások jelentkeznek, amelyek következtében csökken az alkalmazkodóképesség és bizonyos teljesítmények.
- Csontok tömörsége, keménysége csökken
- Az íny sorvadása, a fogak elvesztése
- Az izomrostok csökkennek – „aszott” megjelenés
- Bőr halványabb, fakóbb
- A látás és a hallás képessége csökken
- A beszéd lassabbá válik
- Megváltozik a test és a testséma és az idős ehhez való viszonya

PSZICHOLÓGIAI VESZTESÉGEK

- *Énintegritás*: A saját életpályának az elfogadását, az életút során átélt érzelmek és események feldolgozását, a tapasztalatoknak a rendszerezését (integrálását) és átadását jelenti.
- Ennek hiánya esetén megjelenik a haláltól való félelem
- A *szülő-gyermek viszony* aszimmetrikussá válik, azáltal, hogy a szülő függő-, kiszolgáltatott helyzetbe kerülhet a gyermekétől, az idős ember legnehezebb feladata ennek a **függésnek** az elfogadása, feldolgozása.
- *Párkapcsolati* szinten nő az egymásrautaltság, és egymás képességének kompenzálása.

SZOCIÁLIS VESZTESÉGEK

- A nyugdíjazás, társadalmi szerepvesztés
- A foglalkozása keretében meglévő kapcsolatai, barátságai megszakadnak
- A felelősség megszűnik, amely a feleslegesség érzését keltheti
- Amennyiben az idős ember magára marad, az egyedüllét következtében kialakulhat a **magány**, mely lélektanilag betegítheti meg, **depresszió**, zavartság, kóros visszahúzódás vagy személyiség és **elmezavarok** formájában.

A SIKERES ÖREGEDÉS

Ha az idős kivételes lehetőségként éli meg ezt az életszakaszt, és felül tud emelkedni a veszteségeken, megbékél önmagával és életútjával, és rendet teremt a tapasztalataiban és emlékeiben.

MIBEN SEGÍTHET A FALUGONDNOK?

- Segítséget nyújt az idősnek, igyekszik kompenzálni a kiszolgáltatottságot azzal, hogy
- értékeli az ellátott élet-tapasztalatait, bölcsességét,
- tiszteli, becsüli,
- folyamatosan tudatosítja azt, hogy nem felesleges és nyűg a környezete számára.
- pozitív visszajelzéseket ad az idős ember felé.

A GYERMEK

- Gyermeknek (gyereknek) nevezzük a közeli hozzátartozók közül az egyenesági leszármazót. Kiskorú az, aki a tizennyolcadik életévét nem töltötte be. A kiskorú a házasságkötéssel nagykorúvá válik. (Ptk. 2:10 (1) bek.)

- Hátrányos helyzetű gyermek, tanuló: az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította;
- e csoporton belül halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője - a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint - óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában, tanuló esetében a tankötelezettség beállásának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen; halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló is, akit tartós nevelésbe vettek;

- Veszélyeztetés: olyan - a gyermek vagy más személy által tanúsított - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.

A GYERMEKVÉDELEM FOGALMA

- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (Gyvt.) szerint:

A gyermekek védelme a gyermek **családban** történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének **megelőzésére** és **megszüntetésére**, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek **helyettesítő védelmének** biztosítására irányuló tevékenység.

A gyermekvédelem rendszere Magyarországon

Pénzbeli és természetbeni ellátások

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény
- rendkívüli gyermekvédelmi támogatás
- Gyermektartásdíj megelőlegezése
- otthonteremtési támogatás,
- kiegészítő gyermekvédelmi támogatás.

Alapellátás

- gyermekjóléti szolgáltatás
- gyermekek napközbeni ellátása
- gyermekek átmeneti gondozása.
- Gyermekek esélynövelő szolgáltatásai
  Biztos kezdet gyerekház, Tanoda

Szakellátás

- otthont nyújtó ellátás
- utógondozói ellátás,
- területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás

Hatósági intézkedések

GYERMEKVÉDELMI JELZŐRENDSZER FOGALMA

A gyermekvédelmi jelzőrendszer a gyermekjóléti szolgálatok által működtetett **együttműködési rendszer**

- az egészségügyi és
- oktatási intézményekkel,
- különböző hatóságokkal.

Célja a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése. A gyermekvédelmi jelzőrendszer működtetése állami és önkormányzati feladat.

A jelzőrendszer működésének ismertetése az alábbi szakmai szabályozó mentén történik: EMMI-Szakmai ajánlás- A család- és gyermekjóléti szolgáltatás által működtetett észlelő- és jelzőrendszer működésének és működtetésének szabályairól 2017.(szocialisportal.hu)

A GYERMEKVÉDELMI JELZŐRENDSZER TAGJAI

- a védőnői szolgálat, a háziorvos, a házi gyermekorvos,
- a személyes szolgáltatást nyújtók, így a falu- és tanyagondnokok is
- a családsegítő szolgálat, a családsegítő központ,
- a közoktatási intézmények, így különösen a nevelési-oktatási intézmény, a nevelési tanácsadó,
- a rendőrség,
- az ügyészség,
- a bíróság,
- a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása,
- a társadalmi szervezetek, egyházak, alapítványok.
- ***Gyermekvédő hívószám: 06-80-21-20-21***

FELNŐTTEK ÉS CSALÁDOK KRÍZIS HELYZETE ESETÉN MŰKÖDŐ JELZŐRENDSZER TAGJAI

- Szt. 64. § (2)
- Gyvt. 17. §
- Jegyző
- Járási hivatal
- Szociális szolgáltató
- Pártfogó felügyelő
- Jogi segítségnyújtó szolgálat
- Egyesület, alapítvány, vallási közösség
- Magánszemélyek

AZ ÉSZLELŐ ÉS JELZŐRENDSZERBELI FELADATAIBAN KI SEGÍTI A FALUGONDNOKOT

- Amennyiben segítségre van szüksége, hogy a jelzést pontosan észlelje,
- hogy jelzését megfogalmazza
- hogy kinek tegye meg a jelzését
- keresse: a helyi család- és gyermekjóléti szolgáltató családsegítőjét, jelzőrendszeri felelősét.
- A jelzést a tanya/falugondnok teszi meg írásban a család- és gyermekjóléti szolgálat felé.

A SZENVEDÉLYBETEGSÉG

- Hétköznapi szóhasználatban a **függőség** szót a ragaszkodás, hozzászokás, szükséglet értelemben használjuk.
- A szenvedélybetegség – másként **addikció** vagy kóros szenvedély – hátrányos helyzetbe hozhatja az érintett személyt és környezetét is, mivel kényszeres viselkedési mintákból áll, melyekben a viselkedés irányítása, abbahagyása sikertelen. Pszichológiai értelemben véve a kóros szenvedély azt jelenti, hogy egy a hétköznapokban elterjedt és normálisnak vagy csak enyhén deviánsnak látszó viselkedésmód mintegy elszabadul, dominánssá válik.

A SZENVEDÉLYBETEGSÉGEK TÍPUSAI

Kémiai szerek által kiváltott:

- Alkoholizmus
- Nikotinfüggőség
- Egyéb pszichoaktív szerek által kiváltott függőség

Viselkedési addikciók:

- kényszerbetegségek (például kleptománia, kényszeres vásárlás)
- evési zavarok (anorexia, bulimia)
- szex - és szerelmi függőségek
- társ- és kapcsolati függőség
- munkaszenvedély (munkalkoholizmus)
- játékszenvedély
- számítógép/internet/televízió-függőség
- testedzés-függőség

A DROGHASZNÁLAT KIALAKULÁSÁNAK OKAI

Prediktív tényezők:

- drogok sajátosságai,
- drogfogyasztó jellemzői,
- családi háttér,
- kortárs hatás,
- társadalmi környezet.

Protektív tényezők:

- Önértékelés és az „én-hatékonyság” (Rutter).
- Ennek kialakulását segítő tényezők:
  - biztonságos és támogató személyes kapcsolatrendszer
  - feladat teljesítés,
  - a személyes életbeli fordulópontok pozitív felhasználása,
  - a lehetőségekhez való hozzáférés.

A DROGOK TÍPUSAI HATÁSUK SZERINT

- Kannabisz származékok
- Ópiátok
- Lassítók/depresszánsok
- Gyorsítók/stimulánsok
- Hallucinogének
- Inhalánsok – szipuzás: szerves oldószerek
- Új pszichoaktív szerek (Illegális drog legális „helyettesítőjeként” jelentek meg a drogpiacon, azonban összetételükben más, sokszor ismeretlen anyagokat tartalmaznak, könnyen hozzáférhetők, alacsony az áruk:herbál, biofű, szintifű)

BÜNTETŐ TÖRVÉNYKÖNYV

- A Btk. szigorúan bünteti a kábítószernek minősülő különböző anyagokkal történő visszaéléseket.
- „Csekély mennyiség” felső határát el nem érő mennyiségű kábítószer esetében enyhébb büntetés, jelentősebb mennyiség esetén szigorúbb büntetés.
- 18 éven aluliak védelme érdekében: szigorúbban bünteti a törvény, ha a nagykorú személy fiatalkorúnak kínál vagy ad át kábítószert, illetve ilyen személy felhasználásával hoz forgalomba kábítószert vagy kereskedik azzal.
- **Elterelés**: Bizonyos kábítószerekkel kapcsolatos bűncselekmények esetében az elkövetőnek lehetősége van kezelési/megelőző beavatkozásokban való részvétellel a büntetőeljárást elkerülni, amennyiben megfelel feltételeknek, pl.: csekély mennyiségű kábítószer saját használatra,…

AZ ADDIKTOLÓGIAI ELLÁTÁSOK PIRAMISA

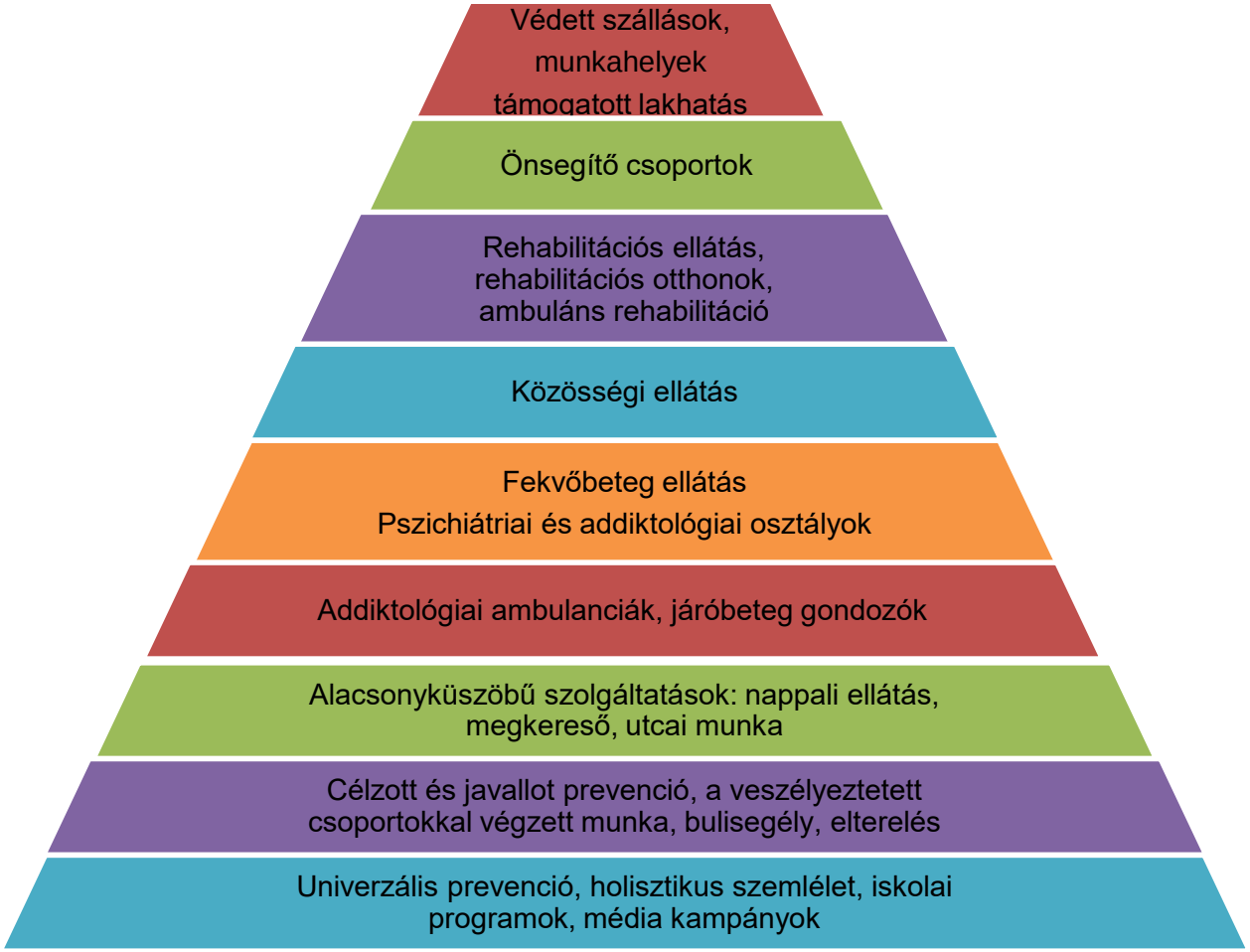

KRÍZISÁLLAPOT

- Az egyén vagy a család, bármely pillanatban kerülhet olyan helyzetbe, ahol:
  - Belső egyensúlyuk megbomlik
  - Feszültségek keletkeznek
  - Nem rendelkeznek megfelelő problémamegoldó módokkal
  - Nincs megfelelő szociális hálózat

Feszültségek keletkeznek, ami szorongáshoz vezethet. .

A krízisek csoportosítása (Erikson):

1.Fejlődési krízisek

Átmeneti jellegűek, a fejlődéssel törvényszerűen megjelennek – serdülőkor

2. Akcidentális, eseti krízisek

Váratlanok, véletlenszerűek, sajátos életeseményhez köthetők

A KRÍZISÁLLAPOT JELLEMZŐI

- Figyelem-beszűkülés – a problémára
- Ambivalencia
- Érzékeny, sérülékeny
- Tevékenysége alacsony színvonalú
- Az embereket aszerint szelektálja, hogy segít-e neki, vagy nem
- Eltávolodik a realitásoktól
- Nincs jövőképe
- Hiábavalóság érzése

KRÍZISEK LEFOLYÁSA/KRÍZISINTERVENCIÓ

- Kiváltó hatás – fontos, hogy a személy, hogyan definiálja a problémát
- Megrettenés, nyugtalanság – bénultság
- Alkalmazkodás – reménytelenség, panaszok, ambivalencia, megrekedés. Kilábalást segíti: kreativitás, helyettesítő cselekvés

A krízisintervenció célja:

Egyensúly helyreállítása – néhány hónap, sikeres megoldás

- Megóvni a krízisben lévő személyt attól, hogy súlyosabb állapotba kerüljön
- Kivezetni a klienst a krízisből
- A krízisállapotot visszafordítható helyzetnek tekinti

KRÍZISINTERVENCIÓ ALAPELVEI

- Feszültségcsökkentés – katasztrófa elhárítás
- Közvetlen beavatkozás, azonnali cselekvés
- Rövidtávú cselekvés
- Akcióirányultság – a bénult klienst mozgásba kell hozni
- A remény fenntartása
- A kliens támogatása, majd ha megerősödik- ezt csökkentjük és a szociális hálózatot erősítjük
- Problémára fókuszálunk, és az érzelmekkel csak annyit foglalkozunk, amennyi szükséges
- Feladatot adunk a kliensnek, amit meg is tud valósítani

A KAPCSOLATI ERŐSZAK TÍPUSAI

szóbeli erőszak
- fenyegetés,sértegetés, lekicsinylés

lelki erőszak
- ellenőrzés, elszigetelés
- az önbizalom módszeres lerombolása
- hibáztatás

testi és szexuális erőszak
- lökdösés, ütés, rúgás, bezárás
- gyógyszerek, fogamzásgátló elzárása
- szexuális tevékenységre kényszerítés
- intim testrészek bántalmazása

gazdasági erőszak
- relatív szegénységben tartja a család többi tagját
- megkérdőjelezés, zsarolás

gyermekbántalmazás, elhanyagolás
- erőszak,bántalmazás, elhanyagolás
- közöny, kirekesztés, kritizálás
- étel, ruha, gyógyszer megvonása

A KRÍZIS ELLÁTÓRENDSZER

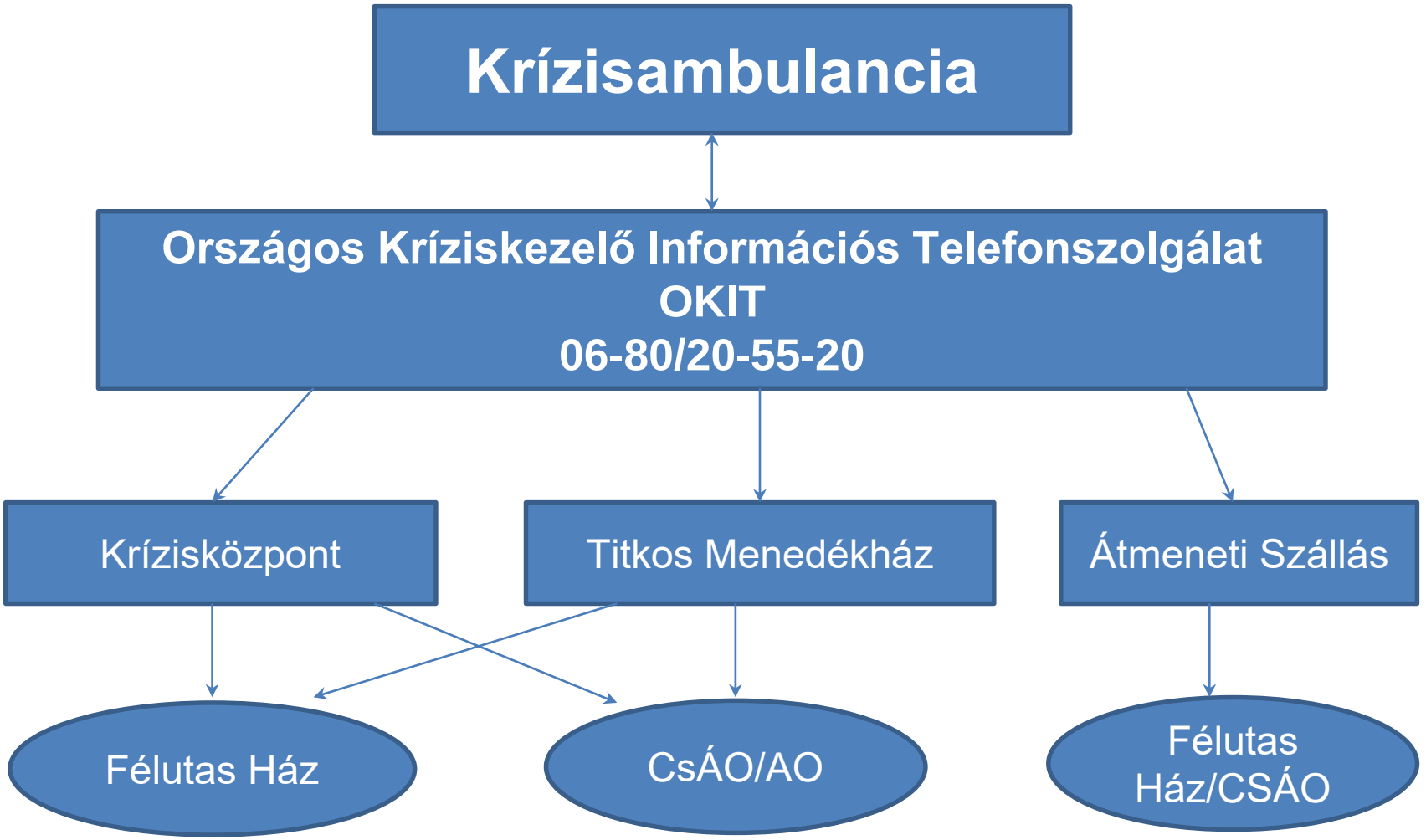

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

SZÉCHENYI 2020
MAGYARORSZÁG KORMÁNYA
Európai Unió
Európai Szociális Alap
BEFEKTETÉS A JÖVŐBE